

ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΓΑΒΡΙΗΛ

Τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον ἐγκώμιον εἰς τὸν Γαβριὴλ εὐρίσκεται εἰς τὸν κώδικα Vaticanus Graecus, ff 253^v - 272^v καὶ περιέχεται εἰς τὸ τέταρτον αὐτοῦ τμήμα, ff 200 - 298^v. Τὸ τμήμα αὐτὸ ἔχουν περιγράψει οἱ Loenpertz¹ καὶ Ehrhard,² ἀποσπάσματα δὲ ἀπὸ τὸ ἐγκώμιον εἰς τὸν Γαβριὴλ ἔχει δημοσιεύσει ὁ Λαούρδας εἰς τὸν Νζ' τόμον τοῦ περιοδικοῦ «Ἀθηνᾶ», ὅπου καὶ τὰ σχετικὰ εἰς αὐτὸ σχόλια.³ Τὸ ἐγεροθὲν περὶ τῆς Νέας Μονῆς ἐνδιαφέρον⁴ κατόπιν τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Λαούρδα καὶ ἡ χρησιμότης ὡς ἐκ τούτου τῶν πληροφοριῶν, αἱ ὁποῖαι περιέχονται εἰς τὸ ἐγκώμιον, καθιστοῦν ἀναγκαίαν τὴν ἐξ ὀλοκλήρου δημοσίευσίν του.

Πρόκειται περὶ ἔργου τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, τοῦ ὁποῖου ὁ συγγραφεὺς δὲν εἶναι γνωστός.

ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΩΤΑΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΗΜΩΝ ΚΑΙ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΓΑΒΡΙΗΛ

253^v

Θαυμαστὸν μὲν οἶον καὶ χάριεν ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, ἐν αὐτῇ τῇ τοῦ ψυχῆς ἀκμῇ, ἠρινὸν ἄνθος, φαιδρὸν προσπίπτον τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τὴν ναρκεύσασαν καὶ οἶον ἀποψυχθεῖσαν αἴσθησιν λῦον καὶ πρὸς ἡδεῖαν ἀπόλαυσιν προκαλούμενον, ἥδιον δὲ μακρῶ καὶ θαυμασιώτερον ἐν μεσημβρίᾳ κα-

¹ L o e n e r t z R. J., *Écrits de Macaire Macrès et de Manuel Paléologue dans les mss. Vat. gr. 1107 et Crypten. 161. Orientalia Christiana Periodica* 15 (1949), σελ. 185 - 193.

² E h r h a r d A., *Überlieferung und Bestand der hagiographischen und homiletischen Literatur der Griechischen Kirche*, 3, Leipzig 1943, 714, σημ. 1.

³ Β. Λ α ο ῦ ρ δ α, 'Ο Γαβριὴλ Θεσσαλονίκης. Ἀθηνᾶ τόμ. Νζ' (1952), σελ. 199 - 214.

⁴ V. L a u r e n t, *Le métropolitain de Thessalonique Gabriel (1397 - 1416/19) et le couvent de la Née Moní. Ἑλληνικά* 13 (1954), σελ. 241 - 255. Γ. Θ ε ο χ α ρ ἰ δ ο υ, 'Η Νέα Μονή Θεσσαλονίκης. Μακεδονικά τόμ. Γ' Θεσσαλονίκη 1955, σελ. 334-352. V. L a u r e n t, *Écrits spirituels inédits de Macaire Choumnos (†c 1382) fondateur de la «Née Moni» à Thessalonique. Ἑλληνικά* 14 (1955), σελ. 40 - 86.

- 5 κῶν, ἐν τούτῳ δὴ τοῦ καιροῦ, καθ' ὃν τὸ τῆς ἀγάπης καλὸν ἔψηται, ταῦ-
τὸν δ' ἂν εἴη λέγειν ὃ τῆς κακίας καὶ τῶν παθῶν χειμῶν λαμπρότατος ἐξ-
εργάγη, φιλοσοφίας τῆς ἀνωτάτω καρπὸν ἐνεγκεῖν τὴν φύσιν, φαιδρὸν μὲν
τὴν ἴψιν, ἡδονῆς δὲ πλήρη τὴν γεῦσιν, τὴν δὲ πέψιν αὐτὴν βίου ὄρατώ-
νης καὶ ζωῆς αἰδίου καὶ μακαρίας τοῖς ἀπολαύουσιν αἴτιον.
- 10 Ὅποιος ἄρ' ἡμῖν ὁ θεῖος ποιμὴν καὶ προστάτης ἀνεφάνη τῆσδε τῆς
ἐκκλησίας, ὃ ἱερός τῷ ὄντι καὶ θαυμάσιος Γαβριήλ· ἀλλ' ὁ μὲν, τῆς ἀληθι-
νῆς ἀμπέλου ἔκφυς καὶ τοῦ ταύτης γεωργοῦ καὶ πατρὸς ἐπιμελομένου τυχῶν
καὶ εἰς ἄκραν τελείωσιν ἐπιδούς, ἡδιστός τε ὁμοῦ καὶ θαυμάσιος τῇ Χρι-
254r στοῦ ἐκκλησίᾳ πρόκειται σήμερον, πάντας | μὲν τῇ καθ' αὐτὸν ἐξιστάς ὥρα
15 καὶ πάσης ἰύγγος χειρούμενος βιαιότερον καὶ μέντοι καὶ προῖκα γεύων τοὺς
βουλομένους τῆς ἐμφύτου γλυκύτητος, οὐδενὸς δ' ἐπιποιήτου κάλλους δεό-
μενος, οὐδέ τινος λογικῆς ἐπαυξήσεως καὶ ἀνακηρύξεως. Ἐμὲ δὲ ὅμως εἴλε
τυραννήσας ὁ ἔρωσ καὶ οὐδὲ καθεκτῶς ὅλως ἔχω τοῦ μὴ σὺν βοῇ καὶ θαύ-
ματι κροτεῖν τὴν φιλοτιμίαν ταύτην τῆς φύσεως. Οὐδεις δ' ἂν εἴη δίκαιος
20 νεμεσᾶν μοι τοῦ ἐγχειρήματος, εἰ μήτε λόγων ἔξει μήτε φύσεως θαρρῶν γεν-
ναιότητι, ἔπειτα παρακινδυνεύειν εἰλόμην, ἀσφαλοῦς σιωπῆς ἐπισφαλῆς
λόγους προσηρημένους. Εἰ μὲν γὰρ ἔξῃν τοὺς ἐνευδοκιμοῦντας τοῖς λόγοις, καὶ
τοῦτο τὸ πεφυκὸς ἐχορήγει, τὸν ἄθλον ἀνηρημένους νικῶντας ἀναβῆναι τὸ
στάδιον, ἦν ἂν τι προὔργου μηδὲ τὴν ἀρχὴν καθεῖναι πρὸς τὸν ἀγῶνα τολ-
25 μᾶν τοὺς μὴ καθ' ἐκείνους ἀλληλιμμένους ἡμᾶς· εἰ δ' ἐπίσης ἀνάγκη πᾶσι τὰ
τῆς ἥτις μετεῖναι κἂν τῆς Ὁμήρου Καλλιόπης καὶ τῶν στομάτων τύχωσιν
εὐμοιρήσαντες, τί δεῖ σιωπῆς, παρὸν τοῖς λόγοις τὸν ἐρῶντα μηνύειν καὶ
κοσμεῖν μὲν τοὺς λόγους αὐτούς, ἀγιάζειν δὲ τοὺς ἀκούοντας, αἴρειν δέ πως
καὶ τὴν ὑπόθεσιν οὐ τῷ λέγειν ἀξίως, ἀλλὰ τῷ πράγμασιν αὐτοῖς τὸ ὑπὲρ
30 λόγον αὐτῆς δείκνυσθαι καὶ τῷ πᾶσαν δύναμιν τέχνης φανερῶς ἐλέγχεσθαι,
254v πίπτουσιν εἴσω τοῦ καθ' αὐτὴν θαύματος. | Ὡς μὲν οὖν ἀποπειρατέον ἂν
εἴη τῆς εὐφημίας εἰς δύναμιν, κἂν τῆς ἀξίας ἐνδεῶς ἔχωμεν, οὐκ οἶμαί γε
λόγων ἡμῖν δεήσειν πλειόνων. Ἦδη δὲ τοῖς ὑπὲρ σοῦ λόγοις προσάγων, ὧ
θεία καὶ ἱερὰ κεφαλὴ πλήρης τῆς εὐωδίας τοῦ πνεύματος, τὴν σὴν καλῶ
35 θεῖαν ψυχὴν καὶ παρείης γε φίλτατε τῆς ἐπὶ σοὶ σπουδῆς κοινωνήσων μοι,
ὡς μὴ τῶν σῶν θαυμαστῶν ἀπάντων ἡμᾶς λειφθῆναι κατόπιν παρὰ πολὺ
καὶ εἰ τῶν πρὸς ἀξίαν ὕμνων ἀνάγκη πᾶσα μὴ ἐφικέσθαι.
- Τῇ μὲν οὖν φύσει καὶ τέχνῃ νόμος οὗτός ἐστιν ἔμπεδος, πατρίδι καὶ
τοῖς ἐκ γένους, ἃ προσῆκεν, ἀφοσιωσαμένους τοὺς ἐπαινέτας, ἐπ' αὐτὸν ἰέ-
40 ναι τὸν ἐπαινούμενον. Ὡ δὲ τὰ ὑπὲρ φύσιν ἐξάρας τῆς εἰς βίον προόδου
τῆς φύσεως ὁ δημιουργὸς ἐπεκλήρωσε καὶ ὧ πᾶσα τέχνης παραχωρεῖ μηχαν-
νή τε καὶ μέθοδος, οὐκ ἀναγκαῖος ἴσως ὁ νόμος, ὅς γε καὶ τὴν ἀρχὴν, ἵνα

25 ἀλληλιμμένους

26 Καλλιόπης

30 τῷ : τὸ cod.

κοσμήση τὴν φύσιν παρήλθε καὶ τὸν νόμον ἀντισταγάγη τοῦ πνεύματος. Ὡς
 ἂν δὲ μὴ δοκῶμεν μηδὲν εὐκλεῆς λέγειν ἔχοντες, σεμνὴν ἄλλως ταυτηνὴ προϊ-
 45 σκεσθαι τὴν παραιτήσιν, μικρὰ τῷ ἔθει χαρισάμενοι, τοῖς ὑπερφυέσι τοῦ
 ἀνδρὸς εὐθύς ἐγχειρίσωμεν κατορθώμασι.

Πατέρις τοίνυν τῷ θείῳ πατρί, οὐχ οἶα δὴ καὶ τοῖς ἐν παρέργῳ ἐπαί-
 νοις ὑποπεσεῖν, ἀλλὰ πρὸς ἣν εὐφημίας ἅπαν ἔργον, οὐκ ἂν ἀνύσιμον γεγο-
 νός, μᾶλλον ἂν δόξειε δικαίως αἰσχύνεσθαι ἢ ἐκείνη τοῖς αὐτοῦ κρότοις σε-
 255^r μνύνεσθαι. | Ἐγὼ δέ, ὡς οὐκ ἐνὸν ἄλλως, μετ' ἐγκωμίων αὐτῆς μνησθήσο-
 μαί. Οὐ γὰρ μόνον, ἀ ταῖς ἑκασταχοῦ γῆς μερισταμέναις ἤρκεσεν ἀρίσταις
 εἶναι, ἢ Φιλίππου πάντα συνείληφεν, ἀλλὰ καὶ μόνη πόλεων ἀπασῶν, ἢ με-
 τὰ γε μᾶς, περιουσίᾳ δικαιοσύνης τὴν ἀρχαίαν εὐδαιμονίαν ἐς δεῦρο σφί-
 ζουσα διαγέγονε, μήτε τῆς τοῦ θείου λατρείας καθυφείσα μηδοποιῶν, μήθ'
 55 ὑπὸ βαρβάρους δεσπότης ἀνασχομένη τελεῖν καὶ τοῖς ἐκείνων ἔργοις καὶ νό-
 μοις καταμιαίνεσθαι, ἀλλὰ φιλονεικοῦσα τῷ κοινῷ τῆς οἰκουμένης κατακλυ-
 σμῷ μὴ συγκαταδύεσθαι. Δι' ἣν αἰτίαν, εἴ τις αὐτὴν ἀρετῆς ἐστίαν καὶ
 πρυτανεῖον δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης καὶ ἀνδρίας ταμεῖον καὶ πόλιν ἔμ-
 φρονα καλεῖν ἐθέλοι, τῶν ὀρθῶν ὀνομάτων οὐκ ἂν ἀμάρτοι. Ὡς δ' ἂν τις
 60 αὐτὴν ἀπάσης γῆς προσεῖπει μητρόπολιν, ἢ τοῦ νοῦ τυγχάνει φορὰ καὶ
 πρὸς τὴν φύσιν τοῦ λογισμοῦ θυμασία συντέλεια, ὥσπερ ἄλλαι φέρειν, ἀλλ'
 ἅττα οὕτως αὐτῆς φύειν λαχούσης τὸν τῆς ψυχῆς ὀφθαλμὸν καθαρῶτατον,
 δι' ὃν καὶ πάντα κοσμεῖ καὶ τάττει τὰ τῶν ἀνθρώπων συστήματα διὰ τῶν
 αὐτῆς ἐγγόνων ἀποικίαν φρενῶν ἑκασταχοῦ γῆς ἐνιδρύουσα.

Πατέρες γε μὴν τῷ γενναίῳ, συνελόντα εἶπειν, τοιαῦδε πατρίδι καὶ τοι-
 ούτῳ παιδί συμβαίνοντες, οὐ χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ ἀδρῷ βαλαντίῳ κο-
 255^v σμούμενοι, οὐδ' ἀξιομάτων ὄγκῳ καὶ δυναστείας ἀλαζονείᾳ καὶ ὑγρότητι |
 βίου τὴν ψυχὴν πλαδῶντες καὶ ἐξοιδαίνοντες, οὐδὲ τῷ σιδηραῖς καὶ βαρεῖ-
 αῖς πέδαις δεδέσθαι μηδ' ὄναρ ἐνθυμηθῆναι τὴν ἐλευθερίαν, ἢ Χριστὸς
 70 ἡμᾶς ἐλευθέρωσεν, ἔχοντες, οὐδὲ τῷ πλείστα φορτία περιβαλέσθαι τῶν κάτω
 κτήσεων ἄβατον καὶ ἀχώρητον τὴν στενὴν καὶ πρὸς ζωὴν ἄγουσαν ἑαυτοῖς
 ποιησάμενοι, ὡς μᾶλλον εἶναι ἠαφίδος τρυμαλιὰν καμήλῳ διαβατηνὴν ἢ σφίσιν
 αὐτοῖς τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν εἰσιτηγὴν, ἢ περ αὐτὸς τῆς βασιλείας ὁ
 πρῦτανις ἀπεφῆνατο, ἀλλ' ἀνθρώποι πλείστοις λελυμένοι τοῦ βίου μέρεσι
 75 καὶ πρὸς τὸν εὐαγγελικὸν δρόμον εὐζωνοὶ, τᾶλλα μὲν μετριάζοντες καὶ μη-
 δέσιν ἀμφισβητοῦντες τοῦ πλείονος, ἀρετῆς δὲ μηδενὶ ἠαδίως τοῦ ἴσου πα-
 ραχωροῦντες, ὁ μὲν εἰς τοὺς ἀνακειμένους τῷ δεσπότη τελῶν καὶ ἱεραῶσθαι
 ἠξιωμένους καὶ τελουῦντας καὶ τελουμένους τὰ τελεώτατα, ἢ δὲ τῇ τῶν τρώ-
 πων εἰλικρινείᾳ καὶ τῷ ἱερῷ τοῦ φρονήματος τὴν πρὸς αὐτὸν πιστομένην

72 - 73 I,uc. 18, 25

55 κατακλεισμῷ cod.

70 περιβαλλέσθαι cod.

80 συζυγίαν τε καὶ συγγένειαν, μὴ μᾶλλον σωμάτων εἶναι συνάφειαν ἢ ψυχῶν
ἱερῶν ἔνωσιν.

Τούτους ὁ Θεὸς τῆς καλοκάγαθίας καὶ τῆς φιλοσόφου ζωῆς ἀμειβόμενος, ὡσπερ τι λαμπρὸν γέρας ἀρίστης ἀθλήσεως, τὸν θαυμάσιον τόνδε καρπὸν ἐνεγκεῖν δίδωσιν, ὃς δὴ τῶν μὲν κατὰ θεσμούς προελθὼν φύσεως,
85 τῷ πατρὶ δὲ τῶν φώτων ὑπερφυῶς εἰσποιηθεὶς τῷ θείῳ βαπτίσματι πᾶσιν
256^r οὐ μετὰ μακρὸν χρόνον ἐκ | τῆς ἀνθης παρεῖχε τοῦ καρποῦ μαντεύεσθαι τὴν
γλυκύτητα, ὡς ἔσται τις ἄρρητος ἡδονὴ βίου καὶ ζωῆς καὶ ὑγείας τοῖς ἀπολαύουσιν αἴτιος. Οὐ γὰρ ἔχαιρε παιδιαῖς καὶ ἀθύρμασιν, οὐδὲ τῶν ἡλικῶν αὐτὸν ἔτερον οἱ σφαιρίζοντες καὶ τὴν χεῖρα κινουῦντες κατὰ σκοποῦ
90 καὶ τοῖς ὀρνίθων πτεροῖς ἀμιλλώμενοι, οὐδὲ χλιδὴν ἐζήτει καὶ θρύψιν καὶ ἀκροδρῶν χυμοῖς ἐπεμαίνετο, ἀλλ' ἦν αὐτῷ, πλὴν τοῦ οἴκου καὶ τῶν τεκόντων, οὐδὲν ἄλλο γνώριμον οὐδ' ἐράσμιον. Ἐς διδασκάλου δὲ φοιτῶν οὐδὲν περαιτέρω τῶν μαθημάτων περιειργάζετο, ἀλλ' ἦν τις ἀτεχνῶς ἀχρεῖος καὶ ἄχαρις πρὸς παιδιὰν ἄπασαν καὶ συνουσίαν ὀμιλικῆς ἐρατεινῆς, ἣ φησιν
95 Ὅμηρος, ἄλλως δὲ πάντων ἡδιστός τε καὶ χαριέστατος ἐν οἷς ἔδει μαθεῖν τι τῶν συμφερόντων καὶ τὴν ἐν ἀγαθοῖς ὀξύτητα δεῖξαι τῆς φύσεως· ἀθορύβους γὰρ ὑπέχων τὰς ἀκοὰς τοῖς μαθήμασι καὶ τὸν νοῦν προσέχων τοῖς πλάττουσι, κηρός τις ἀντικρός ἦν, ῥαδίως τυπούμενος καὶ τὰς εἰκόνας ἀνεξαλείπτους καὶ ἀσυγχύτους φέρων τῇ τῆς μνήμης στερορότητι. Καὶ μέντοι
100 καὶ αὐτὸς ἐξεύρισκεν τῶν μαθημάτων τὰ κάλλιστα καὶ τὸν θύραθεν νοῦν ἐπαύξων ἦν τῷ οἴκοθεν βρῦντι, οὐκ εἰς μνήμην ἰὼν ὧν ἑτέρῳ συνῶν μεμάθηκε σώματι, ἥπερ ἂν Πλάτων ἠξίωσεν, τῷ δὲ καθαρῷ καὶ ἀμίκτω κακίας φωτὶ τῆς ψυχῆς φυσικῶς ἐπιβάλλων τοῖς θεωρήμασι καὶ τῇ τοῦ παναγίου πνεύματος ἔλλαμπόμενος χάριτι, ἦν ἐξ ἔτι παιδὸς εἶχε συνοῦσαν καὶ
105 τὰ κατ' αὐτὸν ὡς ἄριστα διευθύνουσαν. Ἡ δὴ καὶ παιδαγωγῷ καὶ ὀδηγῷ χρώμενος ἔγνωκε μὴ μάτην προσαναλίσκειν τὴν ζωὴν τοῖς Ἑλλήνων μύθοις διδόντα καὶ τοῖς σοφίσμασιν, ἀλλ' ἀρκούμενον τοῖς λογίοις τοῦ θείου πνεύματος τῆς εἰς θεὸν ἀγούσης ἠφθαι φιλοσοφίας. Μηδὲ γὰρ εἶναι νοῦν ἔχοντος, ἐξὸν δι' ὀμαλῆς καὶ ῥαδίας ἰέναι πρὸς τ'ἀγαθόν, κύκλους αὐτὸν περιβάλλεσθαι. Φιλεῖ γὰρ πως ἡ ψυχὴ οὐχ ἤττον συνδιατίθεσθαι τοῖς μαθήμασιν ἢ τοῖς ἄλλοις τοῦ βίου ἐπιτηδεύμασι καὶ δέος μὴ τινα ἦθους κηλίδα ἐκεῖθεν ἐναπορομῆσθαι.

Ταῦτ' ἐγνωκώς, πᾶσι χαίρειν εἰπὼν, ὄλω ποδὶ τῆς πρὸς Θεὸν φερούσης ἄπτεται καὶ γονέας ὑπεριδὼν καὶ συγγενῶν καὶ οἰκειῶν ὑπερφρονήσας
115 καὶ τῆς ἐν βίῳ ῥαστώνης πλατὺν καταγνοὺς λῆρον καὶ πάντων καθάπαξ ἀ-

94 Il. 3, 175

101 - 102 cf Plato, Meno 81a - 81d.

104 ἐξέτι cod.

109 ὀμαλοῦ cod.

110 in marg: γνωμικὸν

λογήσας τῶν σαινόντων τὴν αἴσθησιν, ὅλον ἑαυτὸν τῷ Θεῷ φέρων δίδωσιν.
 Εἰ τοίνυν φρονήσεως μὲν καὶ τοῦ κατ' αὐτὴν ἤκοντος κρίνειν μετ' ἐπιστή-
 257^r μης εἰδέναι τὰ ὄντα, ἢ ὄντα εἰσὶ, σωφροσύνης δὲ κρατεῖν τῶν σαρκικῶν ἡδο-
 νῶν καὶ αὐθις ἀνδρίας μὲν φέρειν τὸν ὑπὲρ ἀρετῆς πόνον γενναίως, δικαιο-
 σύνης δὲ | διαιτῶν κατὰ λόγον καὶ νέμειν ἐκάστοις τὰ πρὸς ἀξίαν, τίς οὐκ
 οἶδε τῶν πάντων ὡς οἷς μὲν τὰ ὄντα σοφῶς ἐσκέψατο φρονήσεως εἰς ἔσχα-
 τον ἐληλάκει, δι' ὧν δὲ πρὸ τοῦ ἡδέος ἐποιήσατο τἀγαθὸν σωφροσύνης
 ἤρατο κράτος καὶ μὲν δὴ καὶ ἀνδρίας καὶ δικαιοσύνης αὐτῷ πολὺ τι προ-
 125 σεμαρτύρησε χρῆμα τῷ τε πόνοις ὄλην προσαναθέσθαι τὴν ζωὴν καὶ τῷ Θεῷ
 προσενέγκαι καὶ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν, παρ' οὗ τὰ πάντα καὶ οὗ πάντα δῶ-
 ρα τυγχάνει, μηδὲν προεισενεγκοῦσι διδόμενα. Οὕτως ἔξ ἄρα προσιμίῶν
 ζωῆς, ὃ λαμπρότατον φιλοσοφίας ἀγαλμα σύ, εἰς Θεοῦ φίλους ἔφερες καὶ
 τὴν μὲν σώματος ἡλικίαν μειρακίοις ἐνάριθμος ἦσθα, τὸ πνεῦμα δὲ κατὰ λ-
 130 ηλον εἶχες τοῖς εἰς μέτρον ἡλικίας ἐληλακόσι τοῦ πληρώματος τοῦ Χρι-
 στοῦ. Εἶεν.

Ἄλλ' οὕτω διανοηθεὶς καὶ οὕτω διαπραξάμενος, μὴ τὴν ἀκριβεστέραν
 ἄρα καὶ ἀσφαλεστέραν τοῦ ἐπαγγέλματος ὁδὸν οὐκ ἐζήτησεν ἢ ζητήσας οὐχ
 εὔρεν ἢ εὔρων οὐκ εἰς ἄκρον διήνυσεν ἢ διηनुκῶς οὐκ εἰς αὐτὰ τῆς ἀρετῆς
 λαμπρῶς εἰσῆλασε τὰ βασιλεια ; Οὐδαμῶς, ἀλλὰ μᾶλλον μὲν εὔρεν ἢ ἐζήτησε,
 135 μᾶλλον δὲ ἢ εὔρεν ἐχρήσατο. Πάντων δὲ μάλιστα τετυχήκει περιφανοῦς τῆς
 ἐφέσεως ὡς μὴδ' ἐνὶ ὁραδίως ἐξεῖναι πότερον τὴν ἀρίστην ἐκείνου γνώμην
 257^v μᾶλλον θαυμάζειν ἢ τὴν τῆς ἀγαθῆς τύχης φιλοτιμίαν. Οὕτω παντα|χόθεν
 ἐκείνῳ κρότων προσῆκε καὶ θαύματος ἕκ τε ὧν ἐκάστοτέ γε προήρητο καὶ
 ὧν εἶχε τὸ θεῖον συλλαμβανόμενον. Ἐκχωρήσας τοιγαροῦν τῆς τοῦ κόσμου
 140 ταραχῆς καὶ συγχύσεως οὐ τὴν ἀνειμένην διατριβὴν εἴλετο, οὐδὲ τῆς ἐν
 κοινοβίῳ ζωῆς τὴν ψυχαγωγίαν ἐζήτησεν, ἀλλ' αὐτὴν ἠθέλε καταθῦσαι τὴν
 ψυχὴν τῷ τὴν ψυχὴν ὑπὲρ αὐτοῦ θύσαντι.

Καὶ δὴ τίνα θαυμάσιον ἄνδρα καὶ οἶον τὴν πολιτείαν ἰσάγγελον ἐγνω-
 145 κῶς ἐν τῇ πόλει μονήρη βίον καὶ ἡσύχιον ἔλκοντα, θαυμαστὸν μὲν τοῦ εἶ-
 δους, θαυμαστὸν δὲ τοῦ τε τρόπου καὶ λόγου, θαυμαστὸν δὲ τῆς ἀσκήσεως
 τε καὶ διακρίσεως, οὐδενὸς μὲν τῶν κατ' ἐκεῖνο καιροῦ λειπόμενον τὰ γ' εἰς
 ἀρετὴν φέροντα, πάντων δὲ καὶ τῶν ἐν ἐρήμοις οἰκούντων ἕνεκα πενίας καὶ
 ἰδρώτων κρατοῦντα ἀσκητικῶν, τούτῳ δὴ φέρων ὁ γενναῖος ὅλον ἑαυτὸν δι-
 150 δωσι. Ἴστε πάντες τὸν ἄνδρα, οἱ μὲν τὴν ἡλικίαν προήκοντες πείρα γνόν-
 τες, οἱ δὲ τῶν αἰεὶ θαυμαζόντων καὶ κροτούντων ἀκούοντες, τὸν ἱερὸν λέγω
 Μακάριον, ὃ Χοῦμος ἦν τὸ ἐπώνυμον, ὃν καὶ βασιλεῦσι καὶ πατριάρχαις
 γνώριμόν τε καὶ σεβάσιμον ὁ βίος πεποίηκεν, οὗ καὶ λόγος νόμος ἐκείνοις
 καὶ νεῦμα μόνον χρησμός ἀντικρυς, ὃν οὔτ' ἐπαινεῖν ἱκανῶς ἔχω, οὔτε παρα-

δραμεῖν δυνατῶς, ἀλλ' οἶόν τιτι κόλλη δαιμονίως προσίσχομαι τοῖς τοῦ ἀν-
 155 δρὸς ἀγαθοῖς καὶ οὐκ ἔστιν ἀπαλλαγὴ· καὶ ὑμεῖς οἶδ' ὅτι πάντες ταῦτα |
 258· πάσχετε, ἐπεὶ καὶ πάντες ἐστὲ φιλόκαλοι. Τούτῳ τοίνυν προσελθὼν ὁ θεῖος
 ἀνὴρ καὶ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ὑποτάξας, κείρεται μὲν κόμην καὶ τελεῖται
 τὰ μοναχῶν, συναποκείρεται δὲ νεκροποιὸν ἅπαν φρόνημα τῆς ψυχῆς καὶ
 σῶμα καὶ τὴν πρὸς αὐτὸ σχέσιν καὶ συμπάθειαν ἀπαρνησάμενος τῆς ψυχῆς
 160 καὶ ἡδονὴν ὅσιν πρὸς ἄμφω τείνει. Καὶ πρὸς γε ἔτι τὸ αὐτοκρατὲς καὶ ἀδέ-
 σποτον δουλωσάμενος τοῦ λογισμοῦ καὶ τὸν αὐτοῦ σταυρόν, κατὰ τὸ γεγραμ-
 μένον, ἀράμενος καὶ ἀκολουθήσας Χριστῷ, ταῦτ' ἂν εἴη λέγειν ἐκείνῳ
 συσταυρωθεὶς, οὕτω θυσίαν ζῶσαν, ἀγίαν, εὐάρεστον Θεῷ, τὴν λογικὴν λα-
 165 τρείαν αὐτοῦ προσενήνοχε, τὸ μὲν αὐτόνομόν τε καὶ οἰκειόπιστον ξίφει τα-
 πεινοφρονύνης ὑπαγαγών, ἀντὶ ψυχῆς δὲ καὶ θελήματος τοῖς νεύμασι χρώ-
 μενος τοῦ πατρός. Διὰ τί ; Ἴνα τὴν τε πρώτην ἤτταν ἀνακαλέσῃται, ἦν διὰ
 τῆς παρακοῆς ὁ πρῶτος Ἀδὰμ ὑποστάς, θάνατον καὶ φθορὰν καὶ παθῶν
 ἔσμὸν καὶ δουλείαν τοῦ πονηροῦ τῷ γένει παντὶ ἐπεισήγαγε, καὶ τὴν ὑπακοὴν
 τὴν μέχρι θανάτου τοῦ νέου Ἀδὰμ καὶ σωτήρος μιμήσῃται καὶ λοιπὸν δι'
 170 ἐκείνου μεσίτου πρὸς τὴν πρώτην ἐπανάληθ' ἀπάθειαν καὶ μέντοι καὶ ὧν ἔσχε
 δόντος ἐκείνου ἐκστάς τῷ Θεῷ αὐτὸν ἐκείνον ἔπειτ' ἀμοιβὴν καὶ δῶρον
 258· ἀντιλάβοι πάντων ὑψηλότατον καὶ θειότατον. Βαβαὶ φρικτοῦ | συναλλάγμα-
 τος. Ἐνθεν τοι καὶ τὸν νοῦν ἐκάστοτε προσέχων τῷ πράγματι ὅλος ἦν ἐξηρ-
 τημένος τοῖς τοῦ πρεσβύτου καὶ διδασκάλου νεύμασιν, ἄσμενος ὑποτιθεὶς
 175 ἑαυτὸν ἀνηκέστοις πόνοις καὶ ταλαιπωρίαις, οὐ μόνον ὅσαι τοῖς ἀσκηταῖς
 φάρμακον τοῦ παθητικοῦ καὶ ἀλογωτέρου τῆς ψυχῆς μέρους ἐπινενόηται,
 ἀλλ' ὅσαι καὶ τὴν ἀναγκαίαν τροφήν τῷ σαρκίῳ πορίζουσιν. Ἐντεῦθεν ποτὲ
 μὲν τῇ γῆ προσεταλαιπώρει, ποτὲ δὲ παρὰ τῶν φιλοχρίστων ἀνδρῶν ζωῆς
 ἀφορμὰς ἠρᾶνίζετο, ἵνα τῷ μὲν τὴν σάρκα, τῷ δὲ τὴν ψυχὴν ταπεινώσας
 180 λέγειν μετὰ τοῦ Δαυὶδ ἔχη πρὸς Θεόν, ἴδε τὴν ταπεινωσύνην μου καὶ τὸν
 κόπον μου καὶ ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου. Καὶ νῦν μὲν ἐξυλίζετο πόρρω-
 θεν τοῦ ἄστεως ἐπιφοριζόμενος καὶ διὰ μέσης τῆς λεωφόρου πρὸς τὸ
 οἰκεῖον σεμνεῖον ἰών, νῦν δὲ σταφυλῶν ἐπιφυλλίδας περιεργάζετο, ἄρτι
 μὲν φιλοπόνως τῷ προστάτῃ διηκονεῖτο, ἄρτι δὲ προσεῖχε τῇ ἀναγνώσει,
 185 αἰεὶ δὲ νηστεῖαις ἐδίδου καὶ ἀγρυπνίαις καὶ τῇ κατὰ νοῦν σχολῇ καὶ με-
 λέτῃ ἐν σώματι περισπωμένῳ καὶ μυρίοις ἀγῶσι διασπωμένῳ καί, συνε-
 λόντα φάσαι, πολλῇ τι ταλαιπωρίᾳ καὶ ποικίλῃ καὶ διηνεκεῖ προσκείμενος
 ἦν, ἅμα μὲν τῷ διδασκάλῳ καὶ τοῖς ἐκάστοτε προσιοῦσιν ἐνδεέσι ζωῆς πο-
 259· ρίζων ἐφόδια, ἅμα δὲ καὶ καρτερίας ἀθλα καὶ μισθῶν οὐρανίων ἀφορ-
 190 μὰς ἐπίτηδες κοιμιζόμενος παρὰ τοῦ σοφοῦ τὰ τοιαῦτα πατρός. Ὁ δὲ

161 - 162 Matth. 16, 25.

180 Psal. 24, 18

183 ἐπιφυλίδας cod.

187 ποικίλλη cod.

πάντα ἰσχύων ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντι αὐτὸν Χριστῷ προθυμότερα διετέλει, οὐκ
 ἀνθρώπῳ τὴν λειτουργίαν εἰσφέρειν οἰόμενος, ἀλλ' ὅς ἤκε διακονήσων οὐ
 διακονησόμενος, καὶ γε διατετέλεκε τοῖς δούλοις διακονῶν μέχρι θανάτου καὶ
 195 τούτου διὰ σταυροῦ, ὃν ὄραν ὤφετο βλέπων τὸν ἡγεμόνα καὶ ἀκούειν ἐκεί-
 νου κελεύοντος, καὶ τᾶλλα δὴ τῷ σωτῆρι κεχρησθαι χρώμενος τῷ πατρί,
 ἀνθ' ὧν οὐδὲν ἐνόμιζε πράττειν ἀνύων τὰ ὑπὲρ δύναμιν, οὐδὲ τὴν ψυχὴν
 ἡγεῖτο τιμίαν, εἰ πολλάκις ὑπὲρ τῶν ἐκείνῳ δοκούντων αὐτὴν θείῃ, οὐδὲ
 μᾶλλον ἐνόμιζε παραιρεῖσθαι ἢ προστιθέναι τοῖς κεχρωστημένοις καλῶς γε
 200 ἐκείνος καὶ τῆς ἑαυτοῦ μεγαλοπρεπείας ἀξίως γινώσκειν. Ὁ γὰρ δι' οὗτι-
 νοσοῦν συνεῖναι τῷ δεσπότῃ καὶ δουλεύειν ἡξιωμένος ὑπόχρεων μὲν καθί-
 στησι τῆς μελλούσης αὐτὸν διακονίας, ἣν περιζωσάμενος διακονήσει τοῖς δού-
 λοις, ἐντεῦθεν δὲ κομίζεται τοὺς ἀρραβῶνας τῆς θαυμαστῆς ἀμοιβῆς καὶ τοῦ
 ἀπορρήτου καὶ πάντα νοῦν νικῶντος χρέους ἐκείνου, ἄλλων τε πολλῶν ἕνεκα
 καὶ ὅτι σύνεστιν ἤδη τῷ βασιλεῖ δι' εἰκόνας ἐμψύχου, ὃ παντὸς μᾶλλον
 205 συνορῶν ὁ θεῖος ἀνὴρ, ἐφίλει μὲν τὸν διδάσκαλον καὶ τῆς ἰδίας ψυχῆς ἐτι-
 259^v μάτο, ὡς καὶ δεῖσαν | ἐτοιμότερα αὐτὴν ὑπὲρ αὐτοῦ θείναι. Παρατιθεῖς δὲ
 τὸ αὐτοῦ ταῖς τοῦ δεσπότου χάρισι καὶ τῷ φίλτρῳ καὶ τὴν ὑπερβολὴν φρίτ-
 των ἐκείνων, εἰς ἄβυσσον ταπεινοφροσύνης τὸ φρόνημα τῆς ψυχῆς κατήγε.
 Κάντεῦθεν εἰς ἀπαθείας ὕψος ἠρμένος, ῥαδίως ὑπερίπτατο τῶν τοῦ πονηροῦ
 210 παγίδων, ὡς ἐπ' αὐτῷ καὶ μάλα τὸ τῷ σχολαστικῷ Ἰωάννῃ δοκοῦν τελεῖσθαι,
 εἰς ὑπακοῆς ἐλθεῖν εἰς ἀπάθειαν διὰ μέσου τῆς μετριοφροσύνης, ἐφθακῶς
 εἰς τὴν τῆς ἀρετῆς κορυφὴν πρὶν βαδίσαι. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως καὶ ἄλλοις
 ἐσπούδαστο καὶ κατώρθωτο, τῆς θείας χειρὸς συνεφαπτομένης. Ὡς δὲ διαφε-
 ρόντως ὑπερβάλλειν ἅπαντας τὸν ἱερώτατον Γαβριὴλ ἡγοῦμαι, ἢ τῆς φύσεως
 215 ἦν ἀπλότης καὶ ὡσπερ ἔμφυτος ἀγιότης καὶ ἡ τοῦ τρόπου εὐθύτης καὶ ὁσιό-
 τητος, δι' ἣν οὐ μᾶλλον ἐδόκει διὰ σπουδῆς ἰέναι καὶ πόνου πρὸς τὴν τῆς ἀ-
 ρετῆς κτῆσιν, ἀλλ' οὕτως ὁμαλῶς καὶ ῥαδίως, ὡσπερ καθαρὸς ὀφθαλμὸς
 πρὸς τὴν φωτὸς κοινωνίαν. Τούτου δ' ἂν τις αἰτιάσαιτο τὴν ἐκείνου τῆς
 ψυχῆς καθαρότητα καὶ ὑγείαν, καθ' ἣν μένων ἐν τῷ τῆς φύσεως καθεστῶτι
 220 καὶ μηδεμίαν πονηρίας διπλόην ἐπεισαγαγὼν τῷ ἀπλῷ καὶ θεοειδεῖ τῆς ψυ-
 χῆς, ἵλεως ἐχώρει πρὸς ἀγαθοῦ πᾶσαν ἰδέαν, οὐδεμίαν ἔχων ἀνάγκην ξενο-
 260^r παθεῖν δι' ἐπειξίαν τῶν | ἐναντίων, ὃ τοῖς ἄλλοις συμβαίνει. Ἀνὴρ γὰρ ἐκεί-
 νος οὕτως εὐθύς ἦν τὴν ψυχὴν, ὡς καὶ τοῖς μετὰ λογισμοῦ πρὸς τὴν ὄψιν
 ὁρῶσιν τὸ τῆς ψυχῆς ἀγγελικὸν καὶ θεοειδὲς διαφαίνεσθαι, τῆς ἐνδον κατα-
 225 στάσεως εἰς τὰ σώματος πέρατα διαδιδομένης. Αὐτίκα γὰρ τὸ χάριεν καὶ
 φαιδρὸν καὶ προσηνὲς τῶν ὀφθαλμῶν προσυπήντα, τοῖς δὲ κοσμιότης ἐπέ-
 πρεπεν ἄροητος καὶ σεμνότης. Οὔτε γὰρ τὸ χάριεν εἰς διακεχυμένον ἐξῆγεν,
 οὔτε τὸ σεμνὸν συναγωγῇ τοῦ προσώπου καὶ τῶν ὀφρῶν εἰς σκυθρωπό-
 τητα ἦγεν, ἀλλ' ἠπιός τε ἦν ἅπας καὶ μελίχιος καὶ χαρῖεις καὶ τῆς τοῦ νοῦ

220 θεοειδῆ cod.

222 ἐπειξίαν cod.

230 φυλακῆς ἥκιστα πάντων ἡμέλει· τῷ μὲν στεροῶ καὶ βεβηκότι τοῦ φρονήμα-
 τος περιποιούμενος τὴν σεμνότητα τῷ προσώπῳ, τῇ δὲ χάριτι τῶν ἡθῶν
 τῆς ψυχῆς μηνύων τὴν εὐφροσύνην πᾶσιν ἐκόμα τοῖς ἀγαθοῖς. Ἐχέφρων ἦν,
 σόφρων εἴπερ τις ἄλλος, ἀνδρεῖος, δίκαιος, τέλειος τῇ τῆς ἀρετῆς ἕξει καὶ
 ἐνεργείᾳ, ἐν βίῳ τελείῳ τῶν μὲν παρόντων ὡς μηκέτ' ὄντων ὑπερεώρα, ὅλη
 235 δὲ ψυχῇ τῶν μελλόντων ἀντείχετο. Οὐ πλοῦτον ἐθαύμαζεν, οὐ δυναστείαν,
 οὐ σώματος ὑγείαν καὶ ὀψώνην, οὐ ζηλωτὸν καὶ μακάριον ἠγεῖτο τὸν τῆς ἐπι-
 κήρου ταύτης δόξης τῆς κορυφῆς ἐπιβεβηκότα. Μόνον ἦδει τίμιον τὴν ἀρε-
 260^v τὴν κτῆμα, μόνην εὐδαιμονίαν | ἐνόμιζε τῷ Θεῷ κεκορησθαι. Τῶν ἡδονῶν
 οὐχ ὅσον ἐν τοῖς πράγμασιν κρείττων ἦν, ἀλλὰ κἂν τῇ τῆς φαντασίας
 240 αὐτονομίᾳ, Θεοῦ δὲ μόνου καὶ τῶν θείων ἤρα πραγμάτων καὶ ἀπολαύων
 οὐκ ἦδει κόρον καὶ τρυφῶν πεινῶντι ἔωκει. Ὁργῆς καὶ θυμοῦ καὶ λύπης
 καὶ φόβου ἀνώτερος ἦν. Πεινῶν μὲν ἐκοιμήθη πολλάκις, ὠργισμένος δὲ οὐδὲ
 ἄπαξ. Ἐν τοῖς πόνοις καρτερικὸς καὶ φερέπονος, ἐν ταῖς συμφοραῖς ἀκατά-
 245 πτωτος καὶ ἀήττητος, ἐν ταῖς περιστάσεσιν ὑπομονητικὸς τε καὶ ἀπερίτρε-
 πτος, ἐν τοῖς πειρασμοῖς καρτερικὸς τε καὶ εὐέλπις, τὴν ἄνωθεν αἰεὶ φαντα-
 ζόμενος συμμαχίαν, ἐν ἀνέσει πρὸς ἐπιφορὰν παρεσκευάζετο πειρασμῶν, πο-
 λεμούμενος δὲ ταῖς ἐλπίσιν εὐφραίνετο τῆς εἰρήνης. Τὰ μὲν προσόντα τῶν
 ἀγαθῶν Θεῷ λογιζόμενος τὰς ἀξίας ἀμοιβὰς ἐνενόει, αἰεὶ δὲ τὴν κτῆσιν
 250 προσαύξων οὐκ ἠγάπα τοῖς οὐσι. Τίς δ' ἂν ἐφίκοιτο λόγος τοῦ μεγαλοφυ-
 οῦς τοῦ ἀνδρὸς καὶ γενναίου ; Ἰλαρὸς ἦν, εὐπροσήγορος, φιλοπροσήγορος,
 πάντας σεβόμενος καὶ τιμῶν ὑπὲρ τὴν ἀξίαν, οὐ κολακεύων, οὐδὲ δουλεύων,
 ἀλλ' ἑαυτοῦ πάντας οἰόμενος ὑπερέχοντας. Διὰ μὲν ἐπαίνων καὶ παραινέσεων
 πρὸς ἀρετὴν εἶλκε, ἐπιτιμῶν δὲ καὶ ἐλέγχων κακίας ἀφίστη, μᾶλλον εὐφραине
 τοῖς ἐλέγχοις ἢ περ ἕτεροι τοῖς ἐπαίνοις. Τὸ γὰρ αὐστηρὸν τῶν φαρμάκων
 261^r τῇ τοῦ ἡθους προσηνεῖα καὶ | γλυκύτητι λανθάνειν ἐποίει. Μᾶλλον ἐφείλ-
 κετο σιωπῶν ἢ τοῖς μυρίοις ἕτεροι λόγοις. Οὐ δώροις ἐδουλοῦτο, οὐκ ἀπει-
 λὰς ἐδεδίει, οὐ τὸν θάνατον αὐτόν, οὐδὲν πλὴν τῆς ἁμαρτίας φοβερὸν ἠ-
 γεῖτο. Ὁ αὐτὸς πολιτικὸς τε ἦν καὶ ἡσύχιος, κοινότατός τε καὶ ἰδιαίτατος,
 τὰ μὲν τῇ γνώμῃ, τὰ δὲ τῇ πρὸς Θεὸν νεύσει, ὃ αὐτὸς οἰκονομικὸς τε καὶ ἐλευ-
 260 θέριος, ταπεινὸς τε καὶ μεγαλόφρων. Πάντας μὲν ἀνθρώπους ἐφίλει, τοὺς
 μὲν χρηστοὺς καὶ διὰ τὸν τρόπον, τοὺς πονηροὺς δὲ διὰ μόνην τὴν φύσιν
 καὶ τὸν ζῆλον τοῦ ἀνωτάτου πατρὸς, ὃς ὁμοίως ἅπασιν χαρίζεται τὰς ἡλίου
 ἀκτῖνας καὶ ὕει πᾶσιν ἕξιου, μόνους δὲ συνέχαιρε τοῖς βελτίστοις καὶ μόν-
 265 νοις ἐκέχητο τοῖς ὠφελεῖν [ἦ] δυναμένοις ἢ ὠφελίσθαι. Πάντων προ-
 νόει τῆς σωτηρίας καὶ συνήχετο τὰγαθὰ περικαιόμενος τῆς πάντων ἀγά-
 πης. Οὐ μόνον περὶ πλείονος ἦγε τῶν ἰδίων τὰ τοῦ πλησίον, ἀλλὰ καὶ τὴν
 ψυχὴν πρόθυμος ἦν ὑπὲρ αὐτῶν, καλούσης ἀνάγκης, προέσθαι. Ὑψηλὸς ἦν
 ἐν τοῖς ἔργοις καὶ τὴν ἀρετὴν ἀπαράμιλλος, ὑποβεβηκῶς δὲ τῷ μετρίῳ τῆς

γνώμης καὶ τῷ πᾶσιν εἵκειν καὶ ὑποπίπτειν, ἀγγελικὸς τὴν διάνοιαν, λαμ-
 270 πρότατος καὶ καθαρώτατος τὴν ψυχὴν, ταμεῖον ἀντικρυς τῆς εὐωδίας τῶν
 τοῦ θείου πνεύματος χαρισμάτων. Ἐπιλείπει δ' ἂν ἡμᾶς ὁ βίος τὸ ὑπερφυῆς
 261^v θανυμάζοντας τῆς φύσεως τοῦ μεγάλου· | ἀλλὰ τοῦ μὲν ὡς οὐκ εἵκοντος λό-
 γοις, οὐδ' ὑποπίπτοντος νόμοις, ἐπαίνων ἀφέξομαί γε καὶ ἄκων, τῶν δὲ
 πράξεων εἰς δύναμιν ἀποπειρατέον ἂν εἴη, τοῦτο μόνον προσθέντα, παντὸς
 275 μᾶλλον ἐκείνῳ προσῆκον, ὡς εἶπερ ἔδει τὴν ἀνθρωπίνην ἀρετὴν τῷ βίῳ δι'
 ἀνθρώπου φανεῖσαν τὸ τοῦ ἡθους ἀπεριτόν τε καὶ κόσμιον καὶ θεοειδὲς
 τοὺς ἀνθρώπους τελέσαι καὶ εἰκόνα τινὰ πάσης ἀρετῆς καὶ φιλοσοφίας εἰς
 κάλλος ἐξησκημένην προθεῖναι τῷ βίῳ, μὴ δι' ἄλλου μᾶλλον ἢ τῆς μακα-
 ρίας ἐκείνης ψυχῆς ἐλέσθαι ἂν ἡμῖν ἐμφανῆ γενέσθαι. Οὕτως ἦν ἡρμοσμένος
 280 καὶ διὰ πάντων συνᾶδων ἐκείνη.

Ἄλλ' ἐπανακτέον τὸν λόγον, τὰς ἐκδρομὰς ὅση δύναμις ἀναστέλλου-
 σιν. Συνῆν τοιγαροῦν ὁ γενναῖος τῷ θείῳ πρεσβύτη, ἀπροσκόπως τὸν τῆς
 ἀσκήσεως δρόμον ἀνύων καὶ ὡσπερ τις πτηνὸς διαέριος πρὸς τὸ τῆς ἀπα-
 285 θείας αἰρόμενος ὕψος. Ἐπεὶ δὲ τὸ περιφανὲς αὐτῶν τοῦ κατὰ Θεὸν βίου καὶ
 πολλοὺς ἄλλους πρὸς τὸν ὅμοιον ζῆλον κινήσαν συνοίκους σφίσι εἰργάσατο,
 καὶ ἦσαν οὐκ ἀγενεὲς σύστημα, καὶ λοιπὸν ἔδει τούτοις εὐαγοῦς τιнос χώ-
 ρου, ἔφ' οὗ σεμνεῖον ἐχρῆν ἰδρυσασμένους τὴν διατριβὴν ὡς ἄριστα διατί-
 θεσθαι, ὁ μὲν ποιμὴν τὸν κάλλιστον τῆς πόλεως τόπον ἀπολεξάμενος, ἵνα-
 262^r δήποτε καὶ βασιλεία ἴδρυστο, τοῖς φοιτηταῖς διακαθαίρειν ἐδίδου καὶ | πρὸς
 290 οἰκοδομίαν εὐτρεπίζειν μοναστηρίου καὶ τὴν παρασκευὴν ἀξιόχρεω τίθεσθαι.
 Ὁ δὲ Θεὸς ἀνωθεν καὶ τόνδε τὸν ἄθλον ἄρα τῷ πάντ' ἄριστῳ καὶ γενναίῳ
 Γαβριὴλ ἐπεκλήρωσε. Καὶ ὁ τρόπος οἷος· γράμματα τοῦ κρατοῦντος παρὰ
 τὸν ποιμένα φοιτῶσιν ἐπὶ προστασίαν αὐτὸν προκαλούμενα τῆς πάντα λαμ-
 295 πρᾶς μονῆς τῶν Στουδίου. Καὶ ὁ μὲν, ὡς οὐκ ἐνὸν ἀντιβαίνειν, ἄνεισιν ὡς
 τὸν βασιλέα, τῷ δὲ ἐπιτέτραπται παρὰ τοῦ πατρὸς ἢ τε τῶν ἀδελφῶν προ-
 στασία καὶ ἡ τῆς οἰκοδομίας φροντίς, ἐκάτερον μεγάλου πόνου καὶ ψυχῆς
 γενναίας δεόμενον. Δέχεται καὶ ἀμφοῖν ὁ μέγας τὴν ἐπιμέλειαν, οὐ μεμαθη-
 κῶς ἐρίζειν οὐδὲ κραυγάζειν οὐδ' ἀντιλογίας προῖεσθαι ῥῆμα, κἄν ἐπὶ θά-
 νατον αὐτὸν τύχη προτρεπόμενος ὁ πατήρ. Ὡς μὲν οὖν ἄριστα τὴν πνευμα-
 300 τικὴν ἡγεμονίαν διαθεῖτο τῆς αὐτοῦ ψυχῆς τὴν σωτηρίαν ἐκάστου τῶν ὑπὸ
 χεῖρα ὑπεριτιθεῖς καὶ ὡς ἀρχέτυπον ἑαυτὸν καὶ ζωῆς ἀρίστης καὶ ταπεινώ-
 σεως ἄκρας πᾶσι προσθεῖη, δοῦλον ἑαυτὸν διὰ Χριστὸν νομίζων τῶν ἀδελφῶν,
 ταῦτα δὲ ὡς οὐκ ἐνὸν ἀξίως ὑμῆσαι, εἰάσειν μοι δοκῶ. Περὶ δὲ τῆς τῶν
 305 ἔργων κατασκευῆς οὐ μέτριά τινα διανοεῖται, οὐδ' ὡς τε καὶ τῷ σχήματι
 τῷ ἐκείνου συμβαίνοντα εἶναι, οὐδ' οἷα ἂν ἐπὶ νοῦν πένητος ἔλθοι, ἀλ-
 λά πρὸς αἰ καὶ χεῖρ ἂν ἀπόκνησε βασιλέως. Ὁ δὲ καὶ διανενόηται καὶ ἐνήρ-

262^v ξατο | καὶ εἰς θαυμαστόν τι καὶ περιφανὲς πέρας ἤγαγεν.

Ἐπεὶ δὲ μετὰ συγχρὸν χρόνον καὶ ὁ θεῖος πρεσβύτες ἀφῆκε καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἔλαβεν ἃ τοῖς ὠσὶ δεχόμενος διαπιστῶν ἦν, ἐθαύμασε μὲν τῆς
310 σπουδῆς καὶ μεγαλοουργίας τὸν ἄνδρα καὶ τῆς εὐλογίας αὐτοῦ καὶ τῶν εὐ-
χῶν μετεδίδου πλουσίως, μικρὸν δ' ἐπιβιούς τῇ κατασκευῇ τοῦ νεῶ ἐν αὐ-
ταῖς ταῖς χερσὶ τοῦ μεγάλου ἡδέως ἐναποψύξας μεταχωρεῖ πρὸς Θεόν, τῆς
ἀρετῆς τὰ γέρα λαμπρὰ κομιούμενος.

Ἄλλο δὲ θαυμάσιος Γαβριὴλ καὶ τῷ ναῷ πέρας ἔθετο καὶ τὰ περίεξε εἰς
315 τόδε κάλλους καὶ λαμπρότητος ἤγαγεν, ὡς ἐμπρέπει μὲν λαμπρὸν οἶον τῇ
πόλει, ἔνδειξι δ' εἶναι τῆς τοῦ πεφυκότος φιλοτεχνίας, ἀμιλλᾶσθαι δέ πως
τοῖς οὐρανίοις κάλλεσιν. Ὅσα γε εἰς κίωνων καὶ μαρμάρων ἀνγὴν καὶ γρα-
φικῆς ἀκρίβειαν φέρει, εἶπεσ ἂν αὐτὸν ἀπόρροιάν τινα θείου κάλλους, ἱερὰν
κατοχὴν καὶ βακχεῖαν ταῖς τῶν ὁρώντων ψυχαῖς ἐνιέντα. Τὸν μὲν οὖν Σολο-
320 μῶντα πάντες θαυμάζουσι τῆς ἰδρύσεως τοῦ νεῶ, οὐ τοσοῦτον ὅτι βασιλεὺς
ὦν καὶ πρὸς γε τῇ τῆς Παλαιστίνης δυνάμει Συρίαν τε καὶ Φοινίκην καὶ
Αἴγυπτον ἔχων συναιρομένας τοῖς ἔργοις καὶ μέντοι καὶ παρὰ πατρὸς ὕλης
παρασκευὴν ἀξιόλογον καὶ χρυσοῦ θησαυρὸν μυρίου διαδεξάμενος ἤρκεσε πρὸς
263^r | αἴσιον πέρας ἀγαγεῖν τὰ βεβουλημένα, ὅσον ὅτι πατρὸς οὕτω θαυμαστοῦ
325 προυκρίθη καὶ ἐξελέγη πρὸς τὸ θεοφιλὲς ἔργον παρὰ Θεῷ διαιτητῇ καὶ κλη-
ροῦχῳ, τῷ δὲ ἢ τε σύντροφος πενία καὶ τὸ προκεκρίσθαι τοιοῦτου πατρὸς,
ᾧ μηδὲν ὁ Θεὸς ἐπικαλεῖν εἶχεν οἶον ἐκείνῳ, μείζονα φέρει φιλοτιμίαν καὶ
δόξαν καὶ παρὰ ταῖς ἀπάντων ψυχαῖς πίστιν ἀκίνητον ἐνιδρύει μὴ ἂν ἄλλως
οὕτως ἐπ' αὐτὸν εὐδοκῆσαι τὸ θεῖον καὶ συνάρασθαι οἱ πρὸς τοῦργον, εἰ
330 μὴ τὴν αὐτὸς αὐτοῦ ψυχὴν τῷ Θεῷ πρότερον καθιερώκει, ἔμψυχον ναὸν
τῆς Τριάδος ἑαυτὸν ἀνεγείρας, ὡς μὴ μόνον δόξαν φέρειν τῷ ἐνοικοῦντι,
ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκάστοτε προσιούσιν αἴτιον καθίστασθαι σωτηρίας. Εἶεν. Ἐ-
πὶ δὲ ὁ πατήρ τῆς παρούσης ζωῆς μετετέθη, μὴ τὸ ἦθος ἄρα καὶ τὴν ἀρί-
στην δίαιταν ἠλλοίωσεν ὁ γενναῖος πρὸς ἀρχοντικὸν ἑαυτὸν ἄρας τύπον ἢ
335 τὴν πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν τῶν ὑπηκόων ἐμείωσεν ἢ τοῦ τόνου τῆς ἀσκήσεως
καθυφῆκεν ἢ τῆς τῶν ἔργων ὀλιγόρησεν εὐπρεπείας; Ἦμιστά γε. Ἄλλ'
ὁμοῦ πάντα καὶ τὴν οἰκειάν ἀρετὴν καὶ τὴν τῶν μαθητῶν καὶ τὰ τῆς μονῆς
λαμπρῶς ἐπηύξει καὶ περιφανέστατα διετίθει τὸ καθημέραν. Οὐ γάρ, ἢ πρό-
σθεν ἔφην, μέχρι διανοίας μόνον δοῦλον ἑαυτὸν ἐνόμιζε τῶν συνόντων, ἀλλ'
263^v οὐδ' ἐν τοῖς ἔργοις ἀπηξίου τὰ δούλων ἐπιδείκνυσθαι, ἀλλὰ καὶ προθύμῳ | καὶ
γενναίᾳ χειρὶ καὶ αὐτῶν συνεφήπτετο τῶν εὐτελεστάτων καὶ βαρυτάτων καὶ
μᾶλλον ἔχαιρεν ἑτέροις διακονούμενος ἢ αὐτὸς ἀνέχεσθαι λειτουργούντων.
Τὴν μέντοι τάξιν καὶ τὸ διδασκαλικὸν ἀξίωμα διετέλει φυλάττων καὶ τοῖς
ὑπηκόοις αἰδέσιμον καὶ φοβερὸν ἑαυτὸν συνιστὰς τῷ τῆς ἀρετῆς ὑψηλῷ καὶ
345 ἀπαραμίλλῳ καὶ τῷ μεγαλοφνεῖ τῆς ψυχῆς καὶ γενναίῳ. Ἄλλὰ γὰρ οὐκ οἶδ'

ὅπως προσφύομαι τοῖς τοιούτοις λόγοις καὶ οὐκ ἔῃ με τὸ τῶν ἡθῶν τοῦ ἀνδρὸς θαῦμα πρόσω τὸν λόγον ἐπείγειν. Ἐπανακτέον δ' ὅμως εἰς δύναμιν.

350 Τῆς οὐκ ἀγαθῆς τύχης λαμπρῷ τῷ ῥοίῳ κατὰ τῶν ἀθλίων πνευσάσης Ῥωμαίων καὶ οὐδ' ὅπως οἰοῦν ἔτι καθεκτικῆς οὔσης, ἀλλ' ἄρδην ἀπανθ' ὅσον οὐκ ἤδη τὰ ἡμέτερα χεῖρὶ περσικῆ κατενεγκεῖν ἀπειλούσης καὶ τῆς Θεσσαλονικέων πόλεως δεινῶς πολιορκουμένης καὶ μηδεμιᾶς ἐλπίδος λοιπῆς οὔσης τοῦ μὴ τοῖς πολεμίοις ἀλῶναί τε καὶ θᾶττον ἐξανδραποδισθῆναι, ἀνάγκη δ' μέγας ὑφίσταται καὶ τὴν πατρίδα καὶ τοὺς θαυμαστοὺς προλιπεῖν πόνους καὶ τὴν Κωνσταντίνου καταλαβεῖν, ἐλπίδας σωτηρίας ὑποτείνουσιν 355 χρηστοτέρας. Τοῦτο δ' ἦν ἄρα τῆς θείας ἔργον προνοίας, ἅμα μὲν ἔκδηλον καὶ περιφανῆ τῷ τε βασιλεῖ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ καθιστάσης, 264^r ἅμα δὲ καὶ τὸ τῆς πόλεως ἔρεισμα καὶ τὴν φρουρὰν πόρρω τιθείσης, ὡς ἂν μηδενὸς ἔτι κωλύοντος ἢ ἀνατεινομένη παιδευτικῆ τοῦ Θεοῦ χεῖρ τὸ ἐνεργὸν λάβῃ, φειδομένη δι' ἓνα δίκαιον ἄψασθαι τῶν ἡμαρτηκότων.

360 Ἦν ταῦτα. Καὶ τῆς βασιλευσύσης ἐπιβὰς ὁ πατήρ δέχεται τὴν προστασίαν αὐτίκα καὶ τὴν οἴκησιν τῶν φροντιστηρίων τοῦ περικαλλεστάτου, Χώραν αὐτὸ καλεῖν ἐθέλουσιν οἱ πολῖται, οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων φροντιστηρίων ἔφορος καθίσταται καὶ διαιτητῆς καὶ τῆς κατὰ μοναχοὺς ἀρετῆς τεχνίτης, ὥσπερ αὐτοῖς πράγμασιν οὐ λόγοις τῶν μὲν ἀνακρητυτόντων ἀπάντων τὴν τελεωτάτην αὐτῷ τῆς ποιμαντικῆς ἐπιστήμην, 365 τῷ δὲ τὴν ἀρίστην τῆς ψυχῆς ἔξιν, ὅτι δὴ τῷ καλλίστῳ καὶ βελτίστῳ τὴν ἀρετὴν πρέπον ἐνδιαίτημα τῆς πόλεως ὁ κάλλιστος χῶρος, ᾧ μὴδ' ἐπιθέτου δεῖ κλήσεως, ἵνα κατάδηλος ἦ. Καὶ δῆτα συχνὸν οὐ πάνυ τοι χρόνον ἐνταῦθα διατρίψας καὶ θαυμασθεὶς μὲν ὑπὸ βασιλέως, θαυμασθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν 370 ἐν τέλει, λύχνος δὲ λαμπρὸς οὐ μάλα δίκαιος καλύπτεσθαι τῷ τῆς ἡσυχίας μοδίῳ φανείς τῇ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ εἰς τὸν περιφανῆ τῆς ἱεραρχίας ἀνάγεται θρόνον, τῆς κατὰ Χαλκηδόνα ἱερᾶς μητροπόλεως τοὺς οἵκας πιστευθεὶς, καὶ τοῦτο σὺν λόγῳ καὶ σώφρονι λογισμῷ, ἵνα μήτε προφάσει 264^v τῆς τοῦ ποιμνίου φροντίδος πόρρω | τῆς πόλεως τηλικούτον ἀγαθὸν ἐλαθῇ 375 καὶ κοινωνὸς τῆς ἀρχῆς ἐν μέρει τῷ καθολικῷ τῆς ἐκκλησίας τυγχάνη ποιμένι. Οὐδὲν δὲ οἶον μικρὸν τι προσδιατρίψαι τῷ τόπῳ. Ὁ τῆς Χαλκηδόνας ἱερὸς θρόνος, πολλοῖς καὶ ἄλλοις ἄνωθεν τιμηθεὶς παρὰ τῶν θείων πατέρων πρεσβεῖοις, ἀντὶ μεγίστης τιμῆς καὶ τι μέρος διέπειν ἐντὸς τῆς βασιλευσύσης λαμβάνει. Δι' ἦν μὲν αἰτίαν παρέλκον ἂν εἶη λέγειν, λαμβάνει δ' 380 οὖν. Τοῦτο σκανδάλων πρόφασις ἀεὶ καθειστήκει τοῖν ποιμένοιν ἀμφοῖν, λέγω δὴ τῷ πατριάρχῃ καὶ τῷ Χαλκηδόνας προσέδρῳ. Ταῦτ' ἄρα καὶ τοῖς ἱεροῖς ἐπεψήφιστο πάλαι ἐπισκόποις, μηδένα τοῦ λοιποῦ χειροτονεῖν Χαλκη-

370 Marc. 4, 22

346 προσφύομαι cod.

385 δόνος. Ἄλλ' ὁ μέγας καὶ μόνον φανεῖς αὐτίκα λύει τὸ δόγμα, μόνος τοῦ τε γέρωσ κριθεὶς ἄξιος καὶ πιστευθεὶς μηδὲν τοῦ τῆς εἰρήνης καλοῦ πρότερον ἄξειν. Καὶ τὸ μέγιστον ὡς ἂν τῆ τῆς ἀρχῆς κοινωνία πᾶσαν ἔχη καταφαιδρύνειν τὴν ἐκκλησίαν καὶ πρὸς μεγίστην ἐπίδοσιν ἀρετῆς ἐνάγειν, ὡς ἂν τις ἀγιασμοῦ καὶ καλοκαγαθίας ὦν ζύμη, καὶ μὲν δὴ καὶ πρὸς ἱερωσύνης εὐθύτητα κανονικὴν στάθμην καὶ γνώμονα τῆς τελεωτάτης ἱεραρχίας ἑαυτὸν προθεῖς τῆ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, ὥστε τοὺς βουλομένους κάλλιστα ἐφαρμόσαι

390 καὶ εἰς τὸν ἔσχατον ὅρον τῆς θειοτάτης ἕξεως ἦκειν εἰς ἐκεῖνον ὁρῶντας τὸν τρόπον ἑυθμίζειν. |

265^r Ἐπει δὲ προσθήκην μεγίστην τῶν ὄντων ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν λύσιν ὁ Θεὸς ἐβούλετο τὸν θαυμάσιον χαρίσασθαι τῆ πατρίδι, ἥδη τῶν ἡμαρτημένων διὰ τῆς παιδείας ἐπηρεημένη, ὃν καὶ πρὸ κοιλίας μητρὸς εἰς τὴν

395 αὐτῆς ἀφώρισε προστασίαν καὶ ἱεραῶς παιδείας καὶ νοουθεσίας καὶ καθαρότητος βίου καὶ ἀσκητικῶν ἰδρώτων καὶ καταλλήλων ἐπάθλων καὶ χαρισμάτων τοῦ θείου πνεύματος ἠξιῶκει, πρὸς τοῦτο δὴ τὸ τέλος τὰ κατ' αὐτὸν ἄγων, λέγω δὴ τὴν ἔλευθερίαν καὶ σωτηρίαν τῆς αὐτοῦ πόλεως, τί γίνεται ;

400 Εἶχον μὲν ἐλόντες Ἀχαιμενίδαι τὴν πόλιν, εἶχον δὲ οὐδὲν μᾶλλον, ἀλλ' ὁ τὴν Σάρραν καθαρὰν ἀλλοτριᾶς κοίτης τῷ πατριάρχῃ διασωσάμενος μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν καὶ τήνδε κακῶν ἀπαθῆ καὶ μετὰ τὴν ἄλωσιν ἐν ταῖς χερσὶ τῶν ἀλαστόρων διαφυλάττει τῷ ταύτης προστάτη καὶ πολιούχῳ, τῷ μεγαλομάρτυρι καὶ μυροβλήτῃ, φημί, Δημητρίῳ. Ἄ καὶ γνοὺς ὁ πατήρ ποθεῖ τὴν ἐνεγκαμένην, μιμνήσκειται τῶν πολλῶν ἰδρώτων καὶ πόνων, ἐπάνεισιν,

405 ἔχεται μετὰ τῆς Ἰσης σπουδῆς τῆς προτέρας μεγαλοουργίας.

Ἐν τούτῳ τοῦ χρόνου μεθίστησι πρὸς ἑαυτὴν ἡ Τριὰς τὸν τῆς πόλεως ἱεράρχην, τὸν πολὺν τὰ θεῖα καὶ μέγαν Ἰσίδωρον, τὸν λαμπρὸν τῆς ἐκκλησίας φωστήρα, τὸ στερέωμα τῶν θείων δογμάτων, τὸν ταῖς ἀρεταῖς κατὰστρον οὐρανόν. | Καὶ ὁ μὲν τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι πολλῷ μᾶλλον κρεῖττον

265^v νομίζει τοῦ περιμένειν τῆ σαρκὶ δι' ἡμᾶς, οὐκ οἶδ' ὅπως τούτῳ μόνον ἀπολειφθεὶς τοῦ ἀποστολικοῦ ζήλου, οἶμαι δὲ θαρρήσας τῷ διαδόχῳ, τὸ ποιμνιον δὲ μετὰ τῶν μεγίστων ἐλπίδων παρακατατίθεται τῷ μεγάλῳ, πολλὰ τῷ τε κλήρω καὶ τοῖς πολιτευομένοις ἄρχουσιν ἐπισκήψας, μηδένα τῆς σφετέρας αὐτῶν

410 ζητεῖν [τῆς] ἐκκλησίας προστάτην ἀμείνονα, τὸν πάντων ἀρίστον ἔχοντα ἐν χερσὶ, ταύτην λέγων τελευταίαν αὐτοῖς τε τῶν συνοισόντων γνώμην εἰσάγειν καὶ τῷ κοινῷ τῶν ἱεραρχῶν συνεδρίῳ τὴν δοκοῦσαν ἀρίστην ψῆφον ὡς οὐκ ἔστιν οὐδεὶς, οὐδὲ εἷς, τῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς ζώντων, ὃς ἀρκέσει τὰ τοιαῦτα κατὰ τὸν ἱερώτατον Γαβριήλ περαίνειν. Καὶ ὁ μὲν ἔλεγε καὶ πάντες συνηύχοντο. Θεὸς δ' ἐπεψηφίζετο τοῖς ἐκεῖνου λόγοις διὰ τῆς ἐκκλησίας, ὁ καὶ τὴν γνώμην

400 Gen. 20, 1 - 7

420 ἔμπνεύσας ἐκείνω καὶ τοὺς ζῶντας τῶν ἐπισκόπων πείσας θέσθαι τῇ ψήφῳ.
 Ὁ μὲν οὖν θεῖος Ἰσίδωρος πρέπουσιν ἐπιλόγοις τοῖς ὑπὲρ τῆς ποιμένης ψη-
 φίσμασι καὶ τοῖς κατὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐγκωμίοις τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς κατακλείει.
 Γίνεται δὲ περὶ τὸν θρόνον ἕρις οὐ μάλα δικάια. Ἐδίδου γὰρ τοῖς βουλομέ-
 νοις ἀντιποιεῖσθαι πάροδον ὁ καιρὸς, τῶν Περσῶν ἐχόντων τὸ κράτος καὶ
 266^ε τῆς ἄριστα τὰ τοιαῦτα | ταπτούσης ἐκκλησίας δεινῶς ὑπ' αὐτῶν πολιορκου-
 μένης. Πλὴν νικᾷ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ τῷ ἁγίῳ κυροῦνται τὰ τῆς τιμῆς,
 τῶν δρᾶν ἐχόντων τὰ τοιαῦτα γραμμμάτων καταπεφοιτηκῶτων ἐκείθεν. Καὶ
 παρρησιάζεται τὰ τῆς ἀρετῆς καὶ ὁ χειμὼν ἐκποδῶν καὶ τὸ τῶν ψυχῶν
 ἕαρ φαιδρὸν καὶ τὰ τοῦ πνευματικοῦ θέρους ἐν ἐλπίσι χρησταῖς· καὶ κοιμί-
 430 ζεται μὲν αὐτίκα τὸ ἐπὶ τῷ ποιμένι τῆς πόλεως πένθος κοινόν, κοιμίζεται
 δὲ ἑκάστοις τὸ ἴδιον. Ἄει γὰρ ἡ μείζων ἡδονὴ ἀμαυροῖ τὴν ἐλάττονα ὀδύνην
 καὶ τὸ κοινὸν ἀγαθὸν κατακρατεῖ τοῦ ἰδίου κακοῦ. Μάχη δὲ καὶ ἕρις καὶ
 συναλλαγμάτων βιαιῶν στραγγαλιὰ μακρὰν ὑπερορίζεται, κατάγεται δὲ εἰ-
 ρῆνη βαθεῖα, ἥ τε πρὸς ἑαυτὸν ἑκάστου καὶ πρὸς τε ἀλλήλους καὶ τὸν Θεόν,
 435 καὶ δικαιοσύνη καὶ δσιότης καὶ σύμπας ὁ κύκλος τῶν ἀρετῶν. Καὶ πρῶτον
 μὲν καταλλάττει τὸ στασιάζον πρὸς ἑαυτόν, μᾶλλον δὲ διαλλάττει πρὸς τὸν
 Θεόν, ἄλλον ἄλλου φθάνοντος εἰς παραιτήσιν καὶ πάντων πρὸς ἔνωσιν ἄρρη-
 κτον ἐλκομένων ταῖς τε τῆς ἀρετῆς καὶ προχότητος ἐπωδαῖς καὶ ταῖς τῶν μει-
 λιχίων ἡθῶν βιαιοῖς ὀλκαῖς. Ἐπειτ' ἀφ' ἐστίας ἀρξάμενος, ὃ δὴ λέγεται, τάτ-
 440 τει λίαν σεμνῶς καὶ πανσόφως τὴν ἱερὰν τάξιν τοῦ βήματος. Διαλέγεται
 266^ν τοῖς ἱερουργοῖς περὶ βίου καθαρότητος καὶ σεμνότητος καὶ | τελεωτέρας ἀγω-
 γῆς, δεικνυσιν ὁποῖον δὴ τινα προσῆκεν ὑπάρχειν τὸν ἐγγίζειν ἡξιωμένον
 Θεῷ καὶ τὴν ἀπόρητον καὶ φρικτὴν θυσίαν ἱερουργοῦντα καὶ τοὺς ἄλλους
 ἀγιάζειν ἐπαγγελλόμενον, νομοθετεῖ τοῖς ἐν παρθενίᾳ, ἐμβιβάζει τοὺς ἐν συ-
 445 ζυγίᾳ πρὸς ἐγκράτειαν τῆς σαρκός, παιδαγωγεῖ τὴν νεότητα, συνετίζει τὴν
 πολιάν, διορθοῦται τοὺς πλημμελοῦντας, τοὺς ἀμαρτάνοντας ἐπιστρέφει, τοῖς
 μετανοοῦσιν ἐγγυᾶται τὸν θεῖον ἔλεον, τοὺς ἀγωνιζομένους ἀλείφει, τοῖς
 καλῶς τρέχουσιν εὐτονίαν χαρίζεται, τῶν προσκρουόντων ἐκ μέσου τὰ σκῶλα
 τίθησι, πολεμουμένοις ἀμύνει, νικῶντας στεφάνοις λαμπροῖς ἀναδεῖ, τοὺς πε-
 450 σεῖν κινδυνεύοντας ὑπανέχει, γίνεται τοῖς μὲν ἐστῶσιν ἀσφάλεια, τοῖς δε κει-
 μένοις ἀνάστασις, ῥαθυμοῦσι προθυμία, ὀλιγοροῦσιν ἀναψυχή, ἀσθενοῦσι
 ῥῶσις. Τί δεῖ κατὰ μέρος λέγοντας διατρίβειν ; Ἄπασι γίνεται πάντα, ἵνα
 πάντας σῶσῃ καὶ τῷ πιστεύσαντι προσαγάγῃ, καὶ καθάπερ πάλαι τοῖς Ἑβραίων
 παισὶν ἐξαλλάττειν φασὶν ἐπ' ἐρημίας τὸ μάννα καὶ τὴν ποιότητα διαμείβειν

439 T. Gaisford, *Paroemiographi graeci*, σελ. 8, 68

452 cf I Cor. 9, 22

455 πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τῶν δαιτημόνων, ἢ μᾶλλον ἐγγυτέρω προσαγαγεῖν τὴν
 εἰκόνα, καθάπερ ἐπὶ τοῦ μέλλοντος ἐλπίς τοῖς ἀγίοις ὑπάρξει τὸν Κύριον
 καὶ ἔνδυμα καὶ τροφήν καὶ φῶς καὶ ζωὴν καὶ δόξαν καὶ ἡδονὴν καὶ τᾶλλα,
 267^r οἷς ἂν ἡ μακαρία συσταίῃ ζωὴ, | οὕτω καὶ τοῖς μαθηταῖς ὁ μακάριος ἀντὶ
 πάντων ἐγίγνετο, οὐ μόνον ὅσα τείνει πρὸς τὴν ἐλπίζομένην μακαριότητα,
 460 ἀλλὰ καὶ οἷς ἂν τις ἀλύπως τὴν παροῦσαν ζωὴν ἀνύσειε. Τίς γὰρ ὀρφανίαν,
 ἐκείνου ζῶντος, ὠδύρατο; Τίς χηρείαν οὐκ ἀνεκτῶς ἤνεγκε; Τίς παίδων ἀπο-
 βολὴν καὶ παντοίαν βίου περίστασιν; Τίς πενίαν ἐκείνον ὀρῶν ἀνεκλάυσατο;
 Τίς πλούτῳ κακῶν ὑπερέτη καὶ μὴ μᾶλλον οὐρανῶν βασιλείας προξένῳ ἐ-
 χρήσατο; Τίς, συλλήβδην εἰπεῖν, οὐ κατὰ τὴν πνευματικὴν καὶ σωματικὴν
 465 οὐσίαν βέλτιόν τι δι' ἐκείνον ἔπραξε; Προύκειται γὰρ πᾶσι θησαυρὸς ἄφθο-
 νος πάσης ιδέας καλῶν ὁ μακάριος, φάρμακον παντὸς πάθους ἀλεξιτήριον,
 ἱατρεῖον ἄμισθον, διδασκαλεῖον φιλοσοφίας κοινότατον αὐτὸς ὢν καὶ μόνον
 φαινόμενος τῷ διακειμένῳ καὶ ἵλεῳ τοῦ ἥθους, ἡ πεπαρομιασμένη σιω-
 πῶσα παραίνεσις, οὐ μὴν σιωπῶσα τῇ γλώττῃ καὶ ταῖς ὑψηλαῖς τῆς ἀρετῆς
 470 θεωρίαις καὶ πράξεσιν, ἀλλὰ κατὰ τὸν φρόνιμον καὶ πιστὸν οἰκονόμον πᾶ-
 σιν αἰεὶ προτιθεῖσα δαψιλῶς καὶ πανσόφως τοῦ λόγου τὸ σιτομέτριον, οὐχ
 ὃν οἱ πολλοὶ θαυμάζουσιν ἐν καθαρότητι λέξεων καὶ συνθήκῃ παναρμονίῳ
 καὶ ποικιλίᾳ σχημάτων καὶ πυκνότητι τῶν ἐνθυμημάτων τὴν δύναμιν καὶ
 τὴν ὠφέλειαν ὀριζόμενον, ἀλλ' ὃν ταῖς ὁσίαις ψυχαῖς πηγάζει τὸ πνεῦμα τὸ
 267^v ἅγιον καὶ διατίθησι κατ' αὐτὸν τοὺς ἀκούοντας | αὐταῖς ταῖς ψυχαῖς ἐντυ-
 πούμενον. Δι' ὃν Πέτρος ἐν μετρίοις καὶ βαρβαρικοῖς ὀνόμασιν ἄπαξ τὴν
 γλῶτταν κινήσας τρεῖς χιλιάδας τῶν ἀπειθῶν Ἰουδαίων πρὸς πίστιν τοῦ
 παρ' αὐτῶν σταυρωθέντος πατρὸς εἴλκυσε, δι' ἣν ὁ σκηνορράφος καὶ ἰδιώ-
 480 τῆς τῷ λόγῳ, ὡς ἂν αὐτὸς εἴποι, εἶσω τοῦ εὐαγγελίου τὴν οἰκουμένην ἐ-
 ποιήσατο, δι' ἣν ἄλιεις καὶ τελῶναι τοὺς ἀνθρώπους ζωοποίησαντες τῷ δε-
 σπότη κέρδος προσήγαγον πάντων κερδαλεώτατον, οὗ καὶ μόνον τῇ βιαίᾳ τοῦ
 Ἁγίου Πνεύματος πνοῇ πνεύσαντος, Πυθαγόρου καὶ Πλάτωνος καὶ τῶν ἐκ
 τοῦ Περιπάτου καὶ τῆς ποικίλης Στοᾶς οὐχ ὅσον εὐθὺς φροῦδα τὰ δό-
 γματα, ἀλλ' οὐδὲ γνῶριμα τὰ ὀνόματα. Τούτῳ χρώμενος ὁ μακάριος ἐκάστοτε,
 485 τὴν καρδίαν αὐτοῦ ὑπερβλύζοντι, πάντων τὰ ἥθη ἐρροθύμιζε καὶ φιλοσοφεῖν
 παρεσκεύαζεν. Οὔτε γὰρ αὐτὸς ἐπιδεικτικῶς καὶ πομπικῶς τοῖς λόγοις ἐκέ-
 χρητο, οὐθ' ὁ λαὸς πρὸς μόνην ψυχαγωγίαν αὐτοῦ ἤκουον, ἀλλ' αὐτὸς τε
 μετὰ πατρικῆς καὶ ἀποστολικῆς διανοίας ἀφελῶς καὶ ἀπεριβλήτως τοῖς μα-
 490θηταῖς διελέγετο καὶ αὐτοῦ πάντες ὡς θείας ἠκροῶντο φωνῆς. Μέγιστον δὲ
 τεκμήριον ὁ τῆς μετανοίας καρπός, ὃν αὐτοῦ γεωργοῦντος ἤνεγκε δα-
 ψιλῶς ἡ ἐκκλησία Χριστοῦ. Οἱ γὰρ πρὶν ἐκείνον ἦκειν εἰς προστασίαν οὐ-

470 - 471 Gen. 47, 12 - 14

476 - 477 Act. 2, 41

478 σκηνορράφος cod.

τως ἀθλίως ἔχοντες, ὡς ἐγκαταλειφθαι παρὰ Θεοῦ καὶ παραδεδοῦσθαι τοῖς
 268^r ἀσεβέσιν εἰς δουλείαν καὶ | κόλασιν, οὕτως ἄμεινον ἔσχον ἐπιμελομένου λα-
 χόντες ἐκείνου, ὡς διηλλάχθαι μὲν τῷ Θεῷ, λελῦσθαι δὲ τῆς δουλείας καὶ
 495 τᾶλλα πράξει βέλτιον ἢ κατ' ἐλπίδας. Ἄλλα μήπω ταῦτα. Ὅτι δὲ τὰς τῶν
 βαρβάρων οὕτως ἀνηρητήσατο γνώμας τῆ τῶν ἡθῶν εὐκοσμία καὶ τῷ μεγίστῳ
 τῆς ἀρετῆς θαύματι, ὡς πάντας οἷα Θεοῦ δούλῳ προσέχειν ἐκείνῳ πείσαι
 τὸν νοῦν καὶ σέβας μεῖζον παρέχειν ἢ κατὰ ἄνθρωπον καὶ τοῖς ἐκείνου
 μᾶλλον νεύμασιν εἴκειν ἢ δώροις τῶν ἱεραρχούντων τῆς σφετέρας αὐτῶν ἡγε-
 500 μονίας ἕκασταχοῦ καὶ πρὸς ἡμερότητα τρέπεσθαι τὴν ἀήθη καὶ φιλανθρω-
 πως τοῖς ὑπηκόοις κεχρησθαι. Καὶ οὐ τοὺς μὲν ἡγεμόνας οὕτως ἦγε τῆς πόλεως,
 τοὺς σατράπας δὲ ἔλαττον, ἢ καὶ τούτους μὲν ἔπειθε τῆ πόλει τὰ βέλτιστα
 βούλεσθαι, τὸν δὲ τύραννον αὐτὸν οὐδὲ προβλέπειν ἐτόλμα, ἀλλὰ κἀκείνον,
 505 καίτοι τᾶλλα μιαρὸν ὄντα καὶ ἀναιδῆ καὶ θῆρα μᾶλλον ἢ ἄνθρωπον, οὕτω
 καὶ μόνον φαινόμενος διετίθει πρὸς φιλανθρωπίαν καὶ ἡμερότητα, ὡς δις
 πρὸς ἐκείνον ὑπὲρ τῆς ποίμνης πρεσβεύσας μετὰ μεγίστων ἐπαναζεῦξαι τῶν
 δωρεῶν καὶ δυοῖν τῶν χαλεπωτάτων συμφορῶν λύσαι τὴν πόλιν. Οὕτως ἐν-
 δυναστεύειν καὶ διαλάμπειν οἶδε κἂν τῷ ζόφῳ τῆς ἀσεβείας τὸ φέγγος τῆς
 268^v ἀρετῆς. Ἡ γὰρ ψυχὴ κἂν μὴ πράττειν | αἰρῆται τἀγαθὸν ἀγομένη ταῖς ἡδο-
 510 ναῖς, ἀλλὰ πρὸς ἐκεῖνο πλασθεῖσα γνωρίζει τὸ συγγενὲς καὶ τὸν μετιόντα
 τέθηπε καὶ θαυμάζει κἂν φύσει πολέμιος ἦ. Δανιὴλ μὲν οὖν καὶ οἱ τοῦ
 πυρὸς κρατήσαντες παῖδες τοσοῦτο μόνον ἄδονται παρὰ τοῖς πολεμίοις εὐ-
 δοκιμῆσαι καὶ θαυμασθῆναι καὶ τῆς ἀρετῆς γέρας λαβεῖν, ὡς μόνοις σφίσιν
 αὐτοῖς τὰς μεγίστας τιμὰς μνηστεύσασθαι, τοῖς ὁμογενέσι δὲ καὶ συναιχμα-
 515 λώτοις μηδενὸς αἰτίους ὑπάρξει χρηστοῦ μηδὲ μετριωτέραν ἐργάσασθαι τὴν
 δουλείαν. Τὸν δὲ ἢ συνοῦσα τοῦ θείου πνεύματος χάρις τοσαύτην παρεσκεύασε
 παρὰ τοῖς ἐναντίοις χάριν εὔρειν, ὡς μεγίστων δωρεῶν καὶ δουλείας ἀνεκτο-
 τέρας αἰτιώτατον τῆ πόλει γενέσθαι. Εἰ οὖν ἀνάγκης οὔσης ἐλθεῖν τὰ σκάν-
 δαλα, ὅμως οὐαί, φησί, δι' οὗ ἔρχονται, μακάριος ἂν εἴη δήπου, δι' οὗ πρό-
 520 εἰσι τοῖς ἀνθρώποις τὰ ἀγαθὰ, καὶ καθάπερ ἐκείνον συμβαίνειν ἀνάγκη τοῖς
 κακοποιοῖς δαίμοσιν, οὕτως ἔμπαλιν τούτων τῷ ἀγαθοποιῷ καταλλήλως ἔ-
 χειν καὶ οἰκείως Θεῷ. Ἄλλα τί ταῦτα, καίπερ ὄντα τοιαῦτα, πρὸς τοὺς με-
 γάλους καὶ ποικίλους καὶ παντοδαποὺς τοῦ ἀνδρὸς πόνους, οἷς ἐκὼν ὑπὲρ
 525 τῆς ποίμνης ἐκάστοθ' ὑπέβαλλεν ἑαυτὸν ὁ γενναῖος λύσιν κακῶν καὶ σωτη-
 ρίαν καὶ βίου ὄραστῶν ἰδίων αἱμάτων αὐτῆ κτώμενος ; Οὐ γὰρ μόνον τῆς
 269^v | ἐκ τῶν ἀσεβῶν ἀρχόντων ἐπιρθείας καὶ τῶν συνεχῶς ἐπιόντων ἐκεῖθεν δει-
 νῶν ἀνωτέραν ἐτίθει τὴν πόλιν, ἀποδημίας μακρὰς καὶ συχνὰς καὶ κακώσεις
 ὑπομένων παντοίας ἐν ἡλικίᾳ γήρως καὶ τακερῷ σώματι, πάλαι τοῖς ὑπὲρ

511 - 512 Dan. 6, 16   518 - 519 Matth. 18,7

494 διηλλάχθαι

530 ἀρετῆς ἰδρῶσι καμόντι, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς ἄλλοτε ἄλλας θεομηνίας καὶ πλη-
 γὰς θεηλάτους χεῖρα προΐσχετε σφύζουσαν καὶ ὀυομένην τῶν ἀναγκῶν, ἄλλος
 τις ὢν Μωϋσῆς, ἔστὼς ἐν τῇ θραύσει ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστρέφων τὸν
 δίκαιον αὐτοῦ θυμὸν ἀφ' ἡμῶν. Εἰ οὖν μέγιστον ἀρετῆς καὶ θεοσεβείας τεκ-
 μήριον καλύσαι τῇ γῆ τὴν συνήθη τῶν ὑετῶν φορὰν διὰ τὴν πονηρίαν τῶν
 535 ἐνοικούντων, πηλίκον ἂν εἴη κακῶν δικαίαν φορὰν ἀνασχεῖν δι' οἰκείαν δι-
 καιοσύνην καὶ μᾶλλον ἑνὸς ἀνδρὸς ἀρετὴν δυναθῆναι ἢ πόλεως ὅλης κακίαν.
 Τῷ δὲ οὐ ταῦτα μόνον ἦν ἀρετῆς ἄθλα, οὐδ' ἀφ' ὧν ἂν τις τεκμηριώσαιτο
 τὴν πρὸς Θεὸν αὐτοῦ παρρησίαν μεγίστην, οὐδ' οἷς ἂν ἐγκαλλωπίσαιτο καὶ
 ἐγκαυχῆσαιτο μόνοις, ἀλλ' ὁ μέγιστος ἡμῖν εἰς εὐδοξίαν καὶ παντὶ τῷ βου-
 λομένῳ κροτεῖν εἰς φιλοτιμίαν ἢ τῆς πόλεως ὅλης ἐστὶν ἐλευθερία καὶ τῆς
 540 τῶν ἀσεβῶν δουλείας ἀνάρρυσις, ἣν ἐκείνῳ πᾶς τις δικαιοσύνην τιμῶν δίκαιος
 ἂν εἴη λογίζεσθαι καὶ τῇ ἐκείνου τῆς ποιμαντικῆς ἐπιστήμης ἀκρότητι· |
 269ᵛ ὄρων γὰρ τὴν λαμπρὰν καὶ περιφανῆ ταυτηνὴ πόλιν καὶ μετὰ τὴν πάντ' ἀρί-
 στων ἀρίστην, τὸ μόνον εὐσεβείας καὶ κανονικῆς ἀκριβείας ζώπυρον, ἐναγέσι
 καὶ μιαιοῖς θηρσί παραδεδομένην καὶ κινδυνεύουσαν τοῖς ἐκείνων ἔθεσι
 545 συναναφυρῆναι καὶ μαθεῖν τὰ ἔργα αὐτῶν, ἣ φησιν ὁ προφήτης, καὶ γινώ-
 σκων εἰς πρᾶξιν ὄντα ταῦτα πονηροῦ βίου, αὐτὸς τε πρὸς τὴν αἰτίαν γεν-
 ναίως ἴσταται δάκρυα μᾶλλον ἢ ὕπνον παρέχων τοῖς ὀφθαλμοῖς μεγίστη τε
 προσκείμενος ταλαιπωρία καὶ καθαρωτάτων εὐχῶν προσεδρεία καὶ παν-
 ταχόθεν ἔλκων τὸν θεῖον ἔλεον καὶ τοὺς μαθητὰς πείθων μετάμελον σφοδρὸν
 550 ἴσχειν, ὧν σφίσι αὐτοῖς συνέγνωσαν πλημμελήσασιν καὶ διὰ τῶν ἐναντίων
 πράξεων τὴν ἐναντίαν τοῦ θείου διάθεσιν, εἰ οὕτω φάναι χρεῶν, μνηστεύεσθαι
 ἑαυτοῖς. Καὶ μὲν τοι καὶ οὐ πρότερον ἔληξε τῆς σπουδῆς πλήν καθαρὰν τῆς
 περσικῆς δουλείας καὶ ἀσεβείας τὴν αὐτοῦ πόλιν ἰδεῖν καὶ εἰς αὐτὴν διατη-
 ρῆσαι τὴν τελευτήν. Ἄ δὲ ἠγώνισται, οὐκέτι μὲν περὶ δουλείας ἀπλῶς, ἀλλ'
 555 ἀνδραποδισμοῦ καὶ ἀναστάσεως ἐναργοῦς, τίς ἂν ἀξίως θαυμάσειε ; Ποῖος
 δ' ἂν οὐκ ἀποκάμοι λογιζόμενος νοῦς ; Ἐγὼ δὲ τᾶλλα πάντα παρῆς καὶ το-
 σοῦτο<n> μόνον προσθεῖς παντὸς μᾶλλον ἐκείνῳ πρὸς τρόπον, καταλύσω
 τὸν λόγον τοῖς ἐπιλόγοις. Πολλῶν ὄντων καὶ ποικίλων, ἃ τῇ φύσει θεόθεν
 270ᵛ πολλακίς | ἀφίκτο δῶρα πρὸς ἐπανόρθωσιν καὶ βοήθειαν καὶ πολλῶν καὶ μεγά-
 560 λων ἀνθρώπων εἰς ἠθῶν βελτίωσιν καὶ καθάραισιν ἄλλοτε ἄλλης πονηρᾶς
 αἰρέσεως ἐκπεμφθέντων τῷ γένει, μόνος οὗτος ἤρκεσε πρὸς ἐπανόρθωσιν τῆς
 κατὰ Χριστιανούς πολιτείας τῇ νυνὶ γενεᾷ διὰ μιᾶς πόλεως δεδόσθαι στήλη
 θεοσεβείας καὶ ἀρετῆς καὶ ἄγαλμα ἔμπνουν πάσης ἰδέας καλῶν καὶ βίου μο-
 νήρους κανῶν καὶ ὅρος ἱεραρχικῆς ἐπιστήμης ὁ τελευταῖος καί, συνελόντα
 565 εἰπεῖν, ἀκραιφνὲς ἐκμαγεῖον τῆς θείας εἰκόνας ἀναπεφηνῶς τῷ τῶν ἔπειτ' ἀν-
 θρώπων βίῳ.

Τίς γὰρ τοιούτων αἰτίων τοῖς εἰς τὸν βίον προόδου τυχῶν, αὐτὸς ὑ-
 περφυῶς ἔπειτα τούτοις τὴν ἄδομένην ἀντιπελάργωσιν λαμπρὰν οἷαν εἰσέ-
 φερε, κόσμος καὶ κλέος καὶ σωτηρία καὶ πατρίδι καὶ τοῖς πατράσιν ἀναφα-
 570 νεῖς; Τίς ἀγωγῆς ἀστείας καὶ πρὸς Θεὸν μόνον ἀγούσης παραπλησίως εὐ-
 μοιρήσας ἐκείνῳ ἱερατικῶς ἀνήχθη καί, τὸ ὅλον εἰπεῖν, ἀγγελικῶς μηδεμίαν
 αἴσχους κηλῖδα, ὅσον ἔξην, προσαναμάξας τῷ ἐκ τοῦ θείου κάλλει λουτροῦ;
 Τίς μὲν χωρὶς τῶν θύραθεν λογισμῶν οὕτως ἄριστα τὴν φύσιν τῶν ὄντων
 270ν ἐσκέψατο καὶ τῇ τομῇ τοῦ λόγου διεῖλε καὶ τοῦ μὲν καθάπαξ ἀπέσχετο, ὅσον
 κάτω πέφυκε μένειν, ὄλω δὲ θυμῷ τῷ κρείττονι προσέθετο μέρει; | Τίς δὲ
 κόσμον καὶ κοσμοκράτορα καὶ τὰ τούτου μισήσας, οὕτω Θεὸν ἠγαπήκει, ὡς
 συμπάντων ἠδέων καὶ τῆς ἐν βίῳ ἡστώνης ἀλλάξασθαι τὴν εἰς ἐκεῖνον ἀγου-
 σαν, πῶς ἂν εἴποις, ἠδέως; Τίς τῇ καθαρᾷ τῶν βιωτικῶν καὶ ματαίων ἀ-
 ποταγῇ καὶ ἀναχωρήσει ὑψηλὴν οὕτως ὑποταγὴν καὶ ταπεινώσιν συνῆψεν,
 580 ὡς ψυχὴν τε καὶ σῶμα καὶ τὴν αὐτονομίαν τοῦ λόγου Θεῷ καταθύσας, ἀν-
 τὶ ψυχῆς ἔπειτα καὶ θελήσεως κεχρησθαι τῷ διδασκάλῳ καὶ ὥσπερ τινὰ ἄ-
 ψυχον ὕλην αὐτῷ ἑαυτὸν ὑποθέσθαι, οὐκ ἐρίζων, οὐδὲ κραυγάζων, οὐδὲ
 φωνὴν ἀφιεῖς, κἄν τὴν ἐπὶ θάνατον ἐλκόμενος τύχη; Ψυχὴν δὲ οὕτω καθή-
 ρασθαι καὶ ἦθος ἅπαν ἑυθμίσαι καί, κερασάμενον πᾶσαν καλῶν ἰδέαν, τὴν
 585 ἀρίστην ἑαυτῷ τῆς ἀρετῆς ἔξιν συνθεῖναι, ὡς μηδὲ μέχρις ἐννοίας τῇ κα-
 κίᾳ πάροδοι εἶναι. Ταῦτα δὲ τίνοις ἀνύσαι παραπλησίως; Τίς δὲ οἶκον ἑαυ-
 τὸν πρότερον δειμάμενος τῷ Θεῷ καὶ θυσιαστήριον τὴν ψυχὴν δείξας, οὐ-
 τως ἔπειτ' ἀξίως τῆς ὑψηλῆς ἱερωσύνης ἐπέβη καὶ οἶκον περικαλλῆ καὶ θαν-
 μάσιον ἀνεγείραι Θεῷ ἠξιώθη, μήτε πλούτῳ, μήτε πολυχειρίᾳ τεθαρρηκῶς,
 590 μήτ' ἄλλῳ μηδενὶ τῶν ἀνθρωπίνων βοηθημάτων, μόνης δὲ τῆς ἀνωθεν γε-
 γονῶς ὄλος ἐλπίδος, καθ' ἣν αὐτῷ θυμασίως πάντα προουκεχωρήκει; Τίς
 271r κατ' ἐκεῖνον ἀρχιερέα τὸν νοῦν πρότερον | ἐργασάμενος, ὡς εἰς τὰ ἅγια τῶν
 ἁγίων καὶ τοῖς λοιποῖς ἅπασιν ἄβατα Θεοῦ μυστήρια, μὴ τοῦ ἐνιαυτοῦ προ-
 σάπαξ, ἀλλ' ἐφ' ἐκάστης ἡμέρας λαμπρῶς εἰσιέναι καὶ τελεῖσθαι τὰ τελεώ-
 595 τατα, ἔπειθ' ὡς ἂν τι γέρας ἢ τῆς ἀρετῆς δεῖγμα τὴν ἱεραρχίαν λαμβάνει;
 Τίνι δὲ τῶν ἀπάντων ἐξεγένετο τὴν αὐτοῦ ποιμνὴν ἐπὶ νομὰς ζωηρὰς καὶ τὴν
 τῆς ἀρετῆς εἰσελάσαι χώραν, ὡς ἀντὶ τῆς ἀπληχθιμένης Θεῷ καὶ ἐγκαταλε-
 λειμμένης καὶ τοῖς πονηροῖς λύκοις εἰς κατὰβρωμα καὶ δουλείαν προδομέ-
 νης φιληθῆναι διαφερόντως Θεῷ καὶ τῆς τῶν ὀλεθρίων θηρῶν λύμης ἀνω-
 600 τέρον ἀνασωθῆναι, στήλην δὲ ἀρετῆς ἀπάσης καὶ καλῶν ἄγαλμα καὶ φιλοτι-
 μίαν τοῦ πεφυτηκότος καὶ τῆς βασιλικῆς ἐνδειξιν εἰκόνας καὶ τὰ τοιαῦτα
 τίνα μᾶλλον λέγειν ἔχομεν ἢ ἐκεῖνον; Τὸ δὲ ταῦτα πάντα τελούντα ἔπειθ'
 οὕτω ταπεινοφροσύνη καὶ τῷ μετρίῳ τοῦ ἦθους κεχρησθαι, ὡς μὴ οὐκ ὄ-

605 σον περίψημα πάντων ἑαυτὸν κατὰ τὸν μακάριον Παῦλον νομίζειν, ἀλλὰ καὶ
 τὰς ὑπερβολὰς τῶν τοῦ Θεοῦ χαρισμάτων κολάσεως τῆς ἐσχάτης ἀφορμᾶς
 οἶσθαι οἱ τελέσειν. Τίνος πέρι τῶν πάντων λέγειν ὁμοίως ἔχοιμεν ἄν; Πρα-
 271ν ὀτητος δὲ καὶ ἐπεικειάς καὶ τοῦ γαληνοτάτου τῶν τρόπων τοῦ τε κοσμιω|τά-
 του τῶν ἡθῶν καὶ ἡδίστου τίνι παραπλησίως μετῆν; Τίς μὲν ἀπαθεία τὴν
 610 ψυχὴν ἐλαμπρύνθη μᾶλλον ἐκείνου, τίς δέ, συλλήβδην εἰπεῖν, τέμενος Θεοῦ
 τὴν ψυχὴν εἰργάσατο κατ' ἐκείνον; Τίς ταμεῖον γεγονώς, μᾶλλον δὲ πηγῇ
 τῶν τοῦ πνεύματος χαρισμάτων, ἔπειτα καὶ ταμίας ὑπῆρξε καὶ χορηγὸς ἄ-
 φθονος ἅπασι τοῦ βλέποντος πλούτου, ὡς πᾶσιν ἐπαντελεῖν ἀμφοτέροις χερ-
 σὶν ἔχειν καὶ πάντας πληροῦντος Χριστοῦ εὐωδίας; Ἄλλ' ἐπεὶ, σώματος ἡ-
 μῖν κοινωνήσας παραπλησίου, ἔδει καὶ πᾶσιν ὁμοίως λειτουργῆσαι τῇ φύσει,
 615 ἵνα μὴ τῷ τῆς ἀρετῆς παραδόξῳ καὶ τῷ ὑπερφυεῖ τῆς ψυχῆς δόξῃ τινὸς εἰέ-
 ρας μετεσχηκῶς φύσεως, εἴκει μὲν τοῖς τῆς φύσεως νόμοις καὶ τὴν ἔνδοξον
 καὶ λαμπρὰν ζωὴν λαμπροτέρῳ κατακλείει θανάτῳ ἐν οὐδῷ γήρωσ, ἐν χρό-
 νῳ καμόντι σώματι, ἐν ἀκμῇ τῶν τῆς ἀρετῆς ἀνδραγαθημάτων, ἐν τῷ πλη-
 ρώματι τοῦ μέτρου τῆς ἡλικίας Χριστοῦ καταλύσας τὸν βίον, μακάριος μὲν
 620 τῆς παρούσης γεγονώς ζωῆς καὶ τίνος οὐκ εὐδαιμονέστερος βασιλέως, ὅτι
 τῆς τῶν παθῶν τυραννίδος ἀνώτερον εἶχε τὸν βίον καὶ προσῆν τῶν ἀγαθῶν
 ἐλπίδων ἢ εὐφροσύνη καὶ ὁ ἀρραβῶν τῆς μελλούσης κληρονομίας, πρᾶγμα
 272ν τοσοῦτον, τρισμακάριος δὲ τῆς τελευτῆς καὶ μυριάκις, ἀνθ' ὧν | λυθεὶς τῶν
 ἐσόπτρων ἀμέσως συνέμιξε τῷ πεποθημένῳ δεσπότη καὶ τὸν τῆς οἰκονομί-
 625 ας λόγον καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς ἔμφυτον τάλαντον μετὰ μυρίας ἐπαυξήσεως καὶ
 κέρδους πολυταλάντου προσήγαγε τῷ οἰκοδεσπότη.

Καὶ νῦν ὁ μὲν ἔστιν ἐν οὐρανοῖς σεμνύνων κἀκεῖ τὸν τῶν μακαρίων
 χορὸν τῷ τοῖς ἀγιότητος κόσμῳ. Ἡμῶν δὲ λίαν γνοφερὰ καὶ ζοφώδης κατα-
 κέχυται νῦξ καὶ παχεῖα τις ὀμίχλη καὶ ἀλαμπῆς τῶν τῆς ψυχῆς ὀφθαλμῶν
 630 διεσκέδασται, ὡς πυκνά τε προσκρούειν τοῖς πάθεσι καὶ μηδὲ συμβαλεῖν
 ἔτ' ἔχειν ποῖ φεροίμεθα καὶ ποῦ δὴ τῆς ἄλης σταίημεν, χωρὶς τῆς ἐκείνου
 ὀδηγίας πλανᾶσθαι ἠναγκασμένοι. Ἄλλ' ὃ θειότατε πάτερ καὶ ἱερώτατε, ὃ
 πάσης ἀγιωσύνης καὶ ἀρετῆς ἐστία περιφανῆς, ὃ φύσεως ἔνδειξις καὶ φι-
 635 λοτιμία τοῦ γένους, ὃ θείας ἱερωσύνης ὁ τελεώτατος ὄρος, ὃ τῶν πνευμα-
 τικῶν χαρισμάτων ταμεῖον, ὃ τῶν δωρεῶν τῶν θείων τεχνίτα, ὃ διατριβὴ
 καὶ χωρίον τῆς ἀνωτάτω Τριάδος, τὸν μὲν ἡμέτερον τουτονὶ δέδεξο ἕμνον,
 ὃν ὁ σὸς μοι πόθος εἰργάσατο φανερώς τυραννήσας, τῆς μὲν ἀξίας εἰσάπαν
 ἐλλείποντα, σύμμετρον δέ μου τῇ δυνάμει καὶ τῇ ἔξει τῶν λόγων. Αὐτὸς δέ,
 640 ὃ θεία μοι καὶ ἱερά κεφαλή, μὴ τῇ φαυλότητι τῆς εἰσφορᾶς, τῇ σῆ δὲ | με-
 γαλοπρεπεῖα τὴν χάριν ἀντιμετρήσας, ποιμαίνουσι καὶ νῦν ἄριστα ἴλεως ἄνω-

604 Cor. I, 4, 13, 30, 31   619 Eph. 4, 13   625 - 626 cf Matth. 25, 14, 28

604 περίψημα cod.   631 ἄλης cod.   636 δέδεξω cod.

θεν ἔποπτεύων κατὰ νομὰς ὁσίας ἰθύνων καὶ τῶν συνεχῶς ἐπιπηδῶντων νο-
 ητῶν ἀεὶ διασφύζων με λύκων· καὶ μεταστάντα εἰς τὸν σὸν λιμένα τῶν ἀγα-
 θῶν εἰσαγάγοις, ἐν αὐτῷ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, τῷ ἀληθινῷ καὶ πρώτῳ
 ποιμένι, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ
 645 πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ
 καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἄμήν.

ΛΟΥΪΖΑ ΣΥΝΔΙΚΑ - ΛΑΟΥΡΔΑ